

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az átmeneti idő alatt hetenként egyszer jelenik meg.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Kiadásért felelős: Szilassy Zoltán, az OMGE igazgatója.
Feltaláló szerkesztő: Buday Barna.
Társzerkesztő: Konkoly Thege Sándor dr.

Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Telefon: József 51-05.

Kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), IX. ker., Üllői-út 25. szám.
Telefon: József 99-31, József 99-32.

Előfizetési ár negyedévre 50 K., OMGE tagoknak pótdíj negyedévre 40 K.

TARTALOM:

A kísérletügy. (By.)
A gazdasági felügyelői szervezet kiépítése.
Állattenyésztésünk fejlesztése.
A valutapolitika és a gazdatársadalom.
Sertésenyésztésünk bajai és orvoslásuk. (Weltmann Oszkár dr.)
Van-e hiány tenyész bikákban? (Ujhelyi Imre.)
A cukorrépa mag termelés kérdése. II. (Károlyi Zoltán dr.)
Új rendeletek.
Könyvismertetés.
A valuta és birtokpolitika. (Kiss Ernő.)
A holland „Földpárt” és javaslatai. (F. H. de Zwart.)
Vegetáriánus közlemények.
Tőzsde. Kereskedelem.

AZ OMGE KÖZLEMÉNYEI.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
tejgazdasági bizottságának

április hó 23 án, pénteken, d. u. 4 órakor az egyesület székházának tanácstermében tartandó gyűlésére.

Tárgyak:

1. A tejárak új szabályozása. (Előadó: Konkoly Thege Sándor dr. titkár.)
2. A tejelés ellenőrzésének újból való felkarolása. (Előadó: Szentandrás György gazdasági tanár.)

Budapest, április hó 15.

Bizottsági elnök helyett:
Igazgató.

A kísérletügy.

A mezőgazdasági kísérletügyi intézmények a termelő munka leghathatósabb támogatói. A tudás a tapasztalatok gyermeke, a kísérletügyi intézmények pedig szervei a tapasztalásnak. Arra való, hogy a kutatás tudományos módszerrel a tapasztalatok szerzésének idejét megőrizditsék, eredményeit tökéletesítsék és ellenőrizzék. Legyen szó növénytermelésről, talajkihasználásról, takarmányozásról, rovarirtásról, gépről, tejről vagy mézről: minden ponton a kísérletek csatornáján önlük át a tudományos vívmények haszna az életbe és a gyakorlati tapasztalatok haszna a tudományba. Mert míg a termelők nagy tömege rendszerint csak olajméses mellett tapogatózik, addig a tudományosan felkészült kísérletügyi szervezet villamos reflektorral dolgozik és megvilágítva a fejlődés útját, a rajta való haladást cammogásból iramba viszi. Jelentősége ennélfogva mérhetetlenül nagy.

Mi mégsem méltányoltuk eléggé kísérletügyi intézményeink szerepét. A fejlődésükhöz szükséges eszközökkel fukarkodtunk és munkájukat nem használtuk ki eléggé. Pedig a többtermelés hangos jelszavainak ugyancsak a kísérletügyre kellett volna terelniük a figyelmet. Mert hogyan is fogjunk a munkába, ha egy szál buza helyett kettőt akarunk termelni?

Nyilván a mag megválasztásával kell kezdeni a dolgot. A növénynevelő Gräbnerékra hárul az a feladat, hogy kitenyesszék azt a magot, amely a különböző termelési viszonyoknak és céloknak legjobban megfelel. Azután következik a növénytermelési kísérletek vezetője: Gyárfás, hogy a művelési eljárásokat, a trágák alkalmazását minden vonatkozásban kipróbálja, a különböző eljárások között összehasonlításokat tegyen s a felhasználható előnyöket a legutolsó grammig lemérje. A talajművelő gépek kipróbálásával viszont a gépkísérleti állomás olyan értékes utbaigazítást adhat, amely elhárítja a főleg kísérletezés és a rossz vásár kockázatát. Hogy pedig a növényből hogyan lehet a legolesőbb hust előállítani, azt kitapasztalja az állattéltani és takarmányozási állomás vezetője: Weiser. A növényi kártevőkre Jablonowski feni a megtorlás eszközeit a rovaritani állomáson; innen megsemmisítő hadjárat intézhető a zsiszikek, molyok, eserebogarak és sáskák gonosz hada ellen. Földnek, tejnek, méznek, gyapjunak, minden árunak, amit a gazda vesz, vannak kutató mesterei, tudós ellenőrzői. Ők alkotják a mezőgazdasági kultúra vezérkarát. Munkásságuk arra hivatott, hogy a tudomány-egyetlen találmánya, a tapasztalatnak egyetlen kaphántása se vesszen kárba, hanem mind haszonra forduljon. Ezt a vezérkart kell megmozgatni annak, aki a termelés kultúráján lendíteni akar.

De nem elég egymagában a kutatás. Felderi-

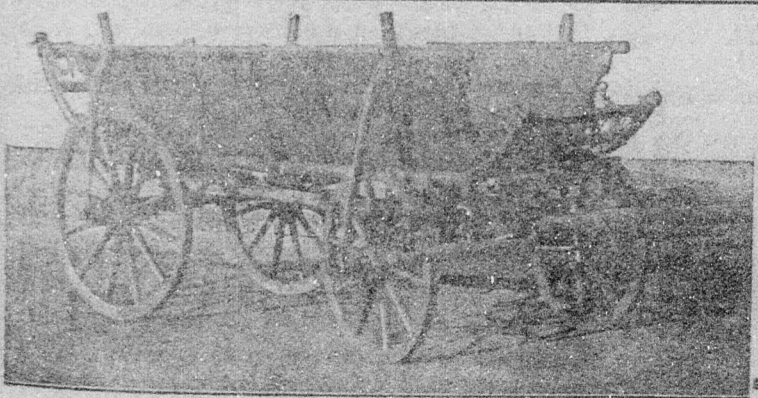
Előfizetési felhívás.

A „Köztelek” lap előfizetési díja 1920. második évnegyedére (április-június) 50 koronában, az OMGE tagjai számára pedig az előfizetési pótdíj a tagsági díjon felül 40 koronában állapított meg. Ez a kedvezményes előfizetési pótdíj azonban csak azoknak a tagoknak biztosított, akik egyesületi tagdíjait már befizették vagy egyidejűleg befizetik.

Kérjük a második évnegyedre szóló előfizetési díjaknak, illetve lappótdíjaknak a kiadóhivatal címére való mielőbbi beküldését, hogy a lap szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

Azoknak az OMGE tagoknak, akik 1920. év első negyedévére még nem fizették be az 50 korona pótdíjat, lapunk küldését megszüntettük. Újbóli előfizetésnél a hiányzó példányokat csak korlátozott számban pótolhatjuk, mert a papírhány miatt főlős példányokat nem nyomathatunk.

Igazgató.

GAZDASÁGI SZEKEREK

a mellékelt ábra szerint kaphatók elsőrendű, igen erős és vitelem. kb. 35-40 kg.-os tengelyekkel, kb. 15 q hordképességgel, farészek karbolincummal, a vasrészek vaslakkal festve, a

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete Árusztályánál,

Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

!!! Szereink nem tévesztendők össze a mostanában forgalomba kerülő osztrák típusú u. n. katonai szekerekkel. !!!

Mai számunk 20 oldal.

Egyes szám ára 4 K.

téseit köztudomásra kell hoznia és ez a kutató munka propagandája útján történik. Az élő szó és az írott betű minden eszközével terjeszteni kell a felderítő munka eredményeit, hogy azokról minden termelő tudomást vehessen. És még ez sem elég.

Azt az előnyt, amelyet a kísérletügyi intézmények laboratóriumai, górcsővei, kísérleti telepei megláttak és megkívántattak, hozzáférhetővé is kell tenni a nagyközönség számára, jó vetőmag, gép, műtrágya, s tengernyi más tökéletesített termelési eszköz alakjában. Szükséges tehát a tudomány ajánlásai mellé a mezőgazdasági igazgatás hajlékony szervezete is, mely a kipróbált jó eszközt és anyagot a közönség rendelkezésére bocsátja.

Ebből a három láncszemből kapcsolódik össze a többtermelési vontatólánc, amely a laboratóriumban kezdődik és végződik a barázdánál. És egyetlen láncszem sem hiányozhat, mert különben nem hat a vontató erő. Mit ér az, ha a tudáshoz az eszközt nem szerezhetjük meg! E sorok íróját annak idején büszkévé tette az, hogy ismerte azt a titkot, hogy milyen szertartás útján lehetett megszerezni a Thanatont és az öreg drótsővényt. Legtöbbször azonban csak jó ajánlatokkal jeleskedtünk, de megszűnt a könnyedségünk, amint arra került a sor, hogy miként lehet az ajánlott jóhoz hozzájutni.

A múltban a munkának mindhárom itt vázolt mozzanatát elhanyagoltuk. Szűk kosztra fogtuk kísérletügyi intézményeinket, fejlődésüket gyakran bagatel tételeknek fukar megvonása hátráltatta. Szinte hihetetlen, hogy egyes országos kísérletügyi intézményeinknek milyen csekély állami dotációval kellett beérniük. Ebben az egyben tudunk fukarkodni, takarékoskodván minden fillérrel, mikből milliók váltak volna és ugyanekkor más vonalon milliókat, százmilliókat dobáltunk ki az ablakon, amikből a közjólétnek egyetlen fillér sem térült vissza. Egyetlen új laboratóriumi eszköz beszerzése az aktázásoknak mértőföldes útjába került és a tudós vezetők elméjét itt a központban a kísérleti intézmények életének forradalmi tüneteként foglalkoztatta ama merész kívánság elintézése, amely a költségvetésen túl 100—200 korona új kiadást jelentett. Ilyenkor egy-két ives megokolás alapján történt elhatározás arról, hogy az új kiadás nem takarítható-e meg valamilyen képpen. Az intézmények élére természetesen koplalás sorsának szánt tudósokat állítottunk és koplaló asszisztenseket, kik közül néhány szerencsés 20—25 évi lelkes munka után felküzdötte magát a hatodik fizetési osztályba, olyan javadalmazással, amely most havi 1227 koronára rug. Bizony rug ez a fizetés, rug ez a pálya. Különös tudományszomj és erkölcsi erő kellett ahhoz, hogy a kísérletügyi napszámokai a sovány lehetőségekkel szemben is érdemes, koronkint egész Európa figyelmére méltó munkát végeztek.

Nem vetettünk azonban kellő súlyt a kutatás

eredményeinek népszerűsítésére sem. A kísérletügyi közlöny megjelent ugyan magas színvonalu tartalommal, de ennek közleményeivel a tudósok inkább csak egymást buzdították. A közönséggel általában nem volt megfelelő kontaktusuk, nem volt érintkezési eszközük, ennél fogva munkájuk eredményei és hatásai csak gyéren szűrődtek át a gyakorlati élet talajába. Egyes, életnek szánt intézményeink végül is a tudományos elszigeteltség állapotába jutottak.

Csak természetes, hogy a háborút követő válságos idők leginkább a kísérletügyi intézmények különben is gyengén alapozott anyagi élet-erőjét teszik próbára. Eredetileg is szűkre szabott dologi kiadásai határait a drágaság százszorosán, ezerszeresen túllépte. Gáz, villany, spirítusz, anyag és eszköz ára olyan káprázatosan emelkedett, hogy már a legszükségesebbeket sem szerezhetik be. A laboratóriumi munka megakadt. Azután a kísérletügyi munkásai közül sokat elvont a háború a mesterségétől, a munkától elszakított; az önképzés régi forrásai bedugultak; a kutatás eredményeinek közzététele is alig lehetséges, így hát a bizó és eredményes munka minden feltétele megromlott.

Pedig most kellene igazában termékeny munkát kezdeniök a kísérletügyi szervezeteknek, most, amikor az egy szál buza helyett két szál buza a szükség parancsszavává vált és egyetlen reménye a gazdasági talpraállásnak. Sohasem volt nagyobb szükség a termelés buzdítására, a tudomány és a gyakorlat minden fogásának gondos kihasználására, mint ebben a reánk nehezedő korszakban, mely a kőből is olajat csavaró élelmességre utal, hogy szörnyű veszteségeinket pótelhassuk. Ha valamikor, úgy most kell szerveznedünk a termelő munka fokozására és a munka nem tökéletesedhetik másként, csak azon a módon, ha a kísérleti intézményeket bekapcsoljuk a gyakorlati életbe s a haladás rugóivá tesszük.

Ugy kell működtetnünk a kutató tudományt, mint ahogyan az emberi testben az agyvelő működik. Nem elszigetelten a testtől, hanem úgy, hogy a benyomásokat feldolgozván, legyenek idegszálak, melyek átviszik az agy sürgőnyeit a test minden részébe és legyenek szervek, amelyek végrehajtják a megfelelő mozdulatokat.

Hivatása magaslatára kell állítani a mezőgazdasági kísérletügyet sürgősen és okvetlenül. Meggyógyítani vérpangását, felfrissíteni erejét, belevinni a közszükség lelkét, munkájának eredményeit pedig átömlesztetni a mezőgazdasági élet vérkeringésébe: ez legyen egyik legsürgősebb programmpontja a legközelebbi jövőnek.

Nem csupán kijelölői vagyunk ennek a programnak, magunk is dolgozni akarunk benne. Összetűjük hát a fejünket a kísérletügyi mestereivel és irányítóival. Igyezkünk megtalálni és leküzdeni a bajok okát. Tapasz-

talatainkat és javaslatainkat az érdeklődők nyilvánosságának érlelő hatása alá vetjük majd s amit jónak talál a vezetők bölcsessége, mindannak kivételében mi is buzgó szolgák leszünk. A kérdés részleteit minél előbb a „Köztelek” ankétjének tárgyává tesszük és reméljük, nem siker nélkül, mert a földművelésügyi miniszter feloldotta a legközelebről érdekelte hivatalok eddig tapasztalt tartózkodását és ezzel tárgyalásainknak a bizalmas fesztelenség szabad levegőjét biztosította.?

By.

Egyről-másról.

(A gazdasági felügyelői szervezet kiépítése. — Állattenyésztésünk fejlesztése.) — A valutapolitika és a gazdasági társadalom.

A gazdasági felügyelői szervezet kiépítése.

Nem óhajunk mélyebben belemerülni abba a nehéz problémába, hogy a megkisebbitett Magyarország el tudja-e tartani és kellőképpen hasznosítani a régi keretekhez mért nagy tisztviselői kart és ha nem, miként lehet a pénzügyi és szociális, az állami és tisztviselői érdekeket összhangba hozni. Csak egy szempontot akarunk most kidomborítani és pedig azt, hogy Magyarország nem apaszthatja a mezőgazdasági képesítésű szaktisztviselői számát most, amidőn az egész ország a mezőgazdasági erőjéből akar talpraállni. Ennek feltétele a mezőgazdasági szaktudás terjesztése és fokozása, a mezőgazdasági munka elmélyítése minden vonalon, ami csakis szakemberek vezetése és közreműködése mellett érhető el. Így az újjáépítés munkájában a szakemberek létszámának csökkentéséről nem lehet szó, legfeljebb a munkakör és szolgálati beosztás megváltoztatásáról megfelelő átszervezéssel kapcsolatban.

A helyzet megvilágítására most csak a mezőgazdasági középfoku közigazgatás példáját említhetjük fel, amelynek szervei elsősorban a vármegyei gazdasági felügyelőségek. Az OMGE ismételtlen állást foglalt a közép- és alsófoku mezőgazdasági közigazgatás szakszerű kiépítése érdekében, mert a vármegyei gazdasági felügyelőséget eddigi kereteiben csak kijegyezéssé pontnak lehetett tekinteni. Lapunk hasábjain legutóbb is ismételtlen rámutattunk a vármegyei gazdasági felügyelők túlterhelésére, arra az óriási munkakörre és még inkább munkalehetőségre, amivel a vármegyei gazdasági felügyelőség jelenlegi szervezete mellett a legjobb akarat mellett sem tud megbirkózni. Ez az egészségtelen állapot a mezőgazdasági érdekek rovására megy, hiszen — amint legutóbb megállapították — például az állattenyésztés gondozása és a köztenyésztés fejlesztése terén a gazdasági felügyelőségek ma kevesebb gyakorlati munkát végezhetnek, mint régebben. Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy a vármegyei gazdasági felügyelőség többnyire csak egyetlenegy felügyelő, egyes nagyobb megyékben még egy segédfelügyelő, itt-ott esetleg egy díjnok. A vármegyei gazdasági felügyelőségek ilyen személyzettel jó esetben csak az irodai munkát bonyolítják le, de érdemleges gyakorlati tevékenységre nem jut idejük.

A jelenlegi szomorú helyzet, amidőn az ország nagy része idegen kézben van, alkalmasnak mutatkozik arra, hogy ezt az egészségtelen állapotot bizonyos mértékig orvosoljuk. A meg-

MAUTHNER ÖDÖN **MAGNAGYKERESKEDÉSE**
 BUDAPEST, ROTTENBILLER-UTCA 33. SZ.
AJÁNL fajtiszta és legmagasabb csiraképességű gazdasági-, konyhakerti- és virágmagvakat.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. 9629

sz érdeklődők
a vstjük majd
essége, mind-
zolgák leszünk.
a „Köztelek”
reméljük, nem
ügyi miniszter
kelt hivatalok
ezzel tárgya-
enség szabad
By.

Állat-
és a gazda-

kiépítése.

mezői abba
megkisebített
s kellőképpen
rt nagy tiszt-
het a pénz-
tviselői érde-
szempontot
edig azt, hogy
mezőgazda-
számát most,
gazdaság ere-
etele a mező-
s fokozása, a
minden vona-
ése és közre-
az újjáépítés
amának csök-
bb a munka-
altoztatásáról
ban.

csak a mező-
példáját em-
orban a vár-
Az OMGE
és alsófoku
erü kiépítése
gazdasági fel-
punk kifejeese-
ttunk a vár-
helésre, arra
több munka-
gazdasági fel-
lett a legjobb
zni. Ez az
sági érdekek
gütöbbség
yészítés gon-
ése terén a
ebb gyakor-
gebben. Nem
a vármegyei
sak egyetlen
yékben még
egy díjnak.
ségek ilyen
rodai mun-
s gyakorlati

időn az or-
alkalmas-
gésztelen
juk. A meg-

ESE

33. SZ.

pességü

agvakat.

ntve. 8029

szállott területekről ugyanis a gazdasági fel-
ügyelők csaknem teljes számban elmenekültek,
nálunk szolgálattételre jelentkeztek és egyelőre
ideiglenes beosztást kaptak a legkülönbözőbb
állami szerveknél. A gazdasági felügyelőségek
kiépítéséhez most tehát a szakképzett, gyakor-
lott, értékes személyzet rendelkezésre áll, mert
a jelzett hiányok mellett az idemenekült szak-
embereket feleslegessé és elbocsátandóknak
aligha lehet minősíteni. Ellenkezőleg, felhasz-
nalásukkal a vármegyei gazdasági felügyelősé-
gek valóban teljesítőképes hivatalokká szervez-
hetők át, ahová 3—4 felügyelő nyerhet beosztást.
Ilyen átszervezés mellett az állattenyésztési
ügyek ellátására is juthatna külön egész ember,
sőt a legfontosabb idényben esetleg több is.
Azonkívül a vármegyei gazdasági felügyelősé-
geket ki lehetne még egészíteni a különböző,
eddig teljesen szabadon mozgó mezőgazdasági
szakközvegek beosztásával, illetve közöttük bizo-
nyos célszerű kapcsolatot kellene létesíteni (igy
pl. gyümölcsészeti és méhészeti vándortanítók,
borászati felügyelők stb.).

Értesülésünk szerint a földművelésügyi minisz-
tériumban már foglalkoznak ilyen irányú gon-
dolatokkal, amelyekről örömmel szereztünk
tudomást. De egy ilyen mérvű és jellegű át-
szervezés még csak a középfokú mezőgazdasági
közigazgatást fogja helyesebb vágányokra vezetni,
megoldatlanul hagyja azonban az alsófokú köz-
igazgatást, a gyakorlati végrehajtást. Ez legalább
is minden járásban külön szakembert igényelne.
Ezért már a IX. orsz. gazdakongresszus állást
foglalt a „járásai gazdák” szervezetének kiépí-
tésére érdekében. Erre pedig bizonyára még az
eddiginél is nagyobb szükség lesz a jövőben,
amidőn már csak a földreformmal kapcsolatban
is a szakszerű tennivalók egész sorozata fog a
közigazgatás legelső fokán is irányító, vezető,
és tanító szakemberekre igényt támasztani.

Állattenyésztésünk fejlesztése.

A háború mindenütt hatalmas igénybe vette
az állatállományt. Világszerte hiány érezhető
állatokban és állati termékekben és így a köz-
érdeklődés előterében főleg a hiányok orvoslása,
a mennyiségi tömegtermelés áll. Nálunk szomorú
körülmények játszottak közre, hogy az állat-
állomány még érezhetőbb lett és ezért az állat-
állomány szaporítását a legégetőbb feladatok közé
kell sorolnunk. Jogosult a remény, hogy e téren
már néhány év múlva szép eredményeket
fogunk elérni, mert a kedvező állatárak a leg-
megfelelőbb természetes rugói az állattenyésztés
felkarolásának. Egy szempontból azonban mégis
kedvezőtlenül hatnak: a minőségi különbözete-
ket és értékelést hátrébe szorítják.

Tagadhatatlanul, ma az a legfontosabb, hogy
minél több legyen az állat és kevésbé fontos
az a kérdés, hogy milyen. E tekintetben azon-
ban nem szabad tulszása esni és a minőségi
szempontokat egészen figyelmen kívül hagyni.
A gazdasági helyzet javulásával ugyanis termel-
ési irányunkban előreláthatóan lényeges eltoló-
dás fog előállni. A tömegtermelés a legtöbb
térén nem lehet a kis Magyarország hivatása.
Ugy növényi, mint állati tömegcikkben idővel
veszedelmes versenytársaink lesznek a külföldi
államok, elsősorban az olesóbban termelő keleti
és déli szomszédaink és a tengerentúli országok.
Állatállományunk termelőképességét, belső és
külső értékét tehát magas fokra kell emelnünk,
hogy ezáltal egyrészt közvetve a termelési mér-
leg kedvezőbbé váljon, másrészt pedig kivitel-

képes, elsőrendű minőség álljon rendelkezé-
sünkre. Ezt máról-holnapra elérni nem lehet,
ehhez évek gondos, kitartó és előrelátó munká-
jára van szükség úgy az állattenyésztési politika
hivatalos szervei, valamint az egyes tenyésztők
részéről.

Ma a minőségi tenyésztést előtérbe állítani
nem lehet, de talán a szükséges és elkerülhe-
tetlen mértékű jobban hátrébe szorult. Van-
nak azonban kedvező jelek, amelyek arra utal-
nak, hogy ez irányban az előrelátás és helyes
üzleti érzék bizonyos előnyös változást idéz
elő. Így örvendetes jelenségnek kell tartanunk
azt, hogy a teljes elienörzése iránt ismét ér-
deklődés mutatkozik és a tejelést ellenőrző
egyesületek újból való életre hívása érdekében
több megyében komoly mozgalom indult meg.

Egy másik nagyjelentőségű kezdésről is hirt
adhatunk, amely az Országos Törzskönyvelő
Bizottság minap tartott gyűlésén már tárgyalás
alá került. Tervbe van véve ugyanis a bizottság
munkakörének és gyakorlati tevékenységének
átszervezése és megreformálása és pedig olyan
irányban, hogy a jövőben kevésbé a központi
törzskönyvelésre vetné a súlyt, hanem inkább a
népies állattenyésztésnek megfelelő szervezését,
minőségi javítását és ennek érdekében meg-
felelő intézmények kiépítését tartaná főfelada-
tának. E célból elsősorban helyi állattenyésztő
és törzskönyvelő egyesületek létesítésére fog
törekedni, ezeket irányítja, az egységes műkö-
désüket biztosítja, minden irányban támogatja.
Ilyen irányú munkássága pedig nagyon hasz-
nosnak ígérkezik, hiszen az állattenyésztő egye-
sületek jelentősége már nálunk is átment a köz-
tudatba, a gazdatársadalom számos határozatot
is hozott felkarolásuk érdekében, de eddig nem
volt olyan szerv, amely a határozatok gyakor-
lati végrehajtását főfeladatává tüzte volna ki.

Ma talán furesán hangzik a törzskönyvelést,
tejelésellenőrzést és más kiesínyesnek látszó munká-
t emlegetni és ajánlani, hiszen az utolsó
selejtes jószágért is nagy árakat kínálnak, a jó
értékesítéshez tehát törzskönyvi kivonatokra
nincs szükség. De okkal számításba vehetjük,
hogy mire a most tárgyalt tervek a köztenyésztés-
ben is érdemes gyakorlati eredményeket
mutatnak fel, nagyon is szükség lesz az állat-
tenyésztés minőségi emelésének ezekre a ru-
góira, nagyon is szükség lesz kiváló minőségű
és nagy teljesítőképeségű állatállományra.

A valutapolitika és a gazdatársadalom.

Nincsen egyetlen kérdés sem a megoldásra
váró számtalan magyar probléma között, amely
a területi integritás kérdésén kívül olyan nagy
horderejű volna nemzetünk jövőjére, mint a
valutaprobléma. Ennek helyes, okszerű és sikeres
megoldása olyan végtelenül fontos még az
integritás szempontjából is, hogy legjobbjaink
odaadó fáradozását, legnagyobb erőfeszítését és
népünk egyetemének, de különösen a gazda-
közönségnek, mint a nemzet többségét alkotó,
produktív termelési tényezőnek, áldozatkész
megértését és terheinek zugolódás nélküli vise-
lését megérdemli. Képzelnék csak el, hogy minő
vonzóerő volna a valutájában, pénzügyeiben a
konszolidáció állapotába lépő Magyarország az
elszakított részekre, minő hatalmas erőforrás
volna egy erős agrárállam, egységes néppel,
rendezett pénzügyekkel a bennünket nyomorult-
tan megcsontító békétákolmányokkal szemben
megvívandó harcban!

A valutapolitika, vagy magyar szóval a pénz-

eszközök (fizetőeszközök) rendezésének kérdése
tisztán gazdasági kérdésnek látszik, pedig bel-
és külpolitikai jelentősége olyan végzetesen
nagy, hogy aziránt a gazdatársadalom érdeklő-
dését fel kell kelteni és állandóan ébren tartani,
hiszen éppen az volt a multban is hibája ennek
a nemzetfenntartó rétegnek, hogy a termelésen
kívüli gazdasági kérdésekkel nem foglalkozott.
Pedig alig van termelési ág, amely oly szorosan
összefüggne a pénzpoltikával, mint a mező-
gazdaság.

A pénzügyrendszer rendbehozatala legelső teen-
dők közé tartozik. Egy olyan pénzügyrendszert
fog kellenni megteremtünk, amely úgy népünk,
mint a külföld bizalmát bírni fogja. A mai
lehetetlen állapotokat mielőbb meg kell szün-
tetnünk, mert a pénzlebélyezés nem volt egyéb,
mint egy pénzzsámbavétellel kapcsolatos kény-
szerkötés, a jegybank igénybevételének elke-
rülésére és a további bankjegyinfláció megaka-
dályozásával kapcsolatosan, az állami kiadások
fedezetének egyidőre való biztosítása. Valuta-
rendezésnek nem is nevezhető, mivel valuta-
szabályozó hatása minimális. A valutarendezés
nagyobb áldozatokat fog igényelni, de minden
áldozatra érdemes, mert a gazdatársadalom
szempontjából a rendezett valuta előnye, állandó-
ságuknál fogva, sokkal nagyobbak, mint az a
pillanatnyi előny, melyet a rossz pénz folytán
elért nagy árak jelentenek. Ez a mai helyzet
esabította sok esetben a gazdát arra, hogy élő
felszerelését, melyet a háború amugy is igénybe
vett, mozgósítsa, a rossz pénz és az utolsó
négy év eseményei azonban annak, valamint a
gazdasági eszközöknek pótlását, majdnem lehe-
tetlenül nehezé tették. Ezeket a jó pénzérték
segítene. Egységes, jó pénz mellett a mező-
gazdaság belterjes művelésével kapcsolatban sok
mindent elérhetünk, amiről ma csak ábrándo-
zunk! A valutakérdést bátor kézzel mielőbb,
mihelyi lehetséges, meg kell oldanunk és annak
utjában álló nehézségeket le kell küzdenünk.

A pénzpoltika kérdéseinek fontosságáról és
annak a mezőgazdasággal való kapcsolatáról, a
kérdés egyik gyakorlati ismerője: Szász János,
mezőgazdasági szövetségi vezérigazgató és
közgazdasági író 1920. április 22-én, délután
5 órakor az OMGE tanácsstermében felolvasást
tart, amely a közgazdasági szakosztály keretén-
ben fog lefolyni és amelyre az érdeklődők figyelmét
ezuton is felhívjuk.

Sertéstenyésztésünk bajai és orvoslásuk.

A hosszú ideig tartó világháború az élelmi-
szerkészleteket alaposan kimerítette, úgy, hogy
előreláthatólag évekig fog tartani, amíg a köz-
élelmezés terén a rendes állapot ismét helyre-
áll. A mezőgazdaságra hárulnak a nagy feladat,
hogy fokozott termeléssel a hiányokat pótolja,
a céltudatos közélettel pedig hivatott arra,
hogy a rendelkezésre álló készleteket okszerűen
kihasználja. A nehézségek leküzdé-
sében szem előtt kell tartani, hogy a növényi
termékeknek közvetlen felhasználása emberi
táplálékul nagy megtakarítást jelent, mert az
intenzíve takarmányozott állat az etetett kemé-
nyítőértéknek legjobb esetben csak 1/3-részt
tudja átváltoztatni hasznos terméké (hús, tej,
zsír).

Az állati táplálékok közül a hús nélkülözhe-
tetlen, mivel a könnyen emészthető állati fehér-

MONORI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST,

IV., KOSSUTH-LAJOS-UTCA 3.

Sürgönycim: GRANARIUM BUDAPEST.

TELEFON: 66-54.

Ajánl mindennemű saját tenyésztésű fajtiszt, magas csíráképességű, szavatolt minőségű

**GAZDASÁGI, KONYHAKERTI
:: ÉS VIRÁGMAGVAKAT. ::**

Kívánatra kimerítő nagy képes árjegyzékünket minden érdeklődőnek ingyen és bérmentve küldjük. 8308

jét nehezen lehet növényi táplálékkal pótolni. A husterelés középpontjából a sertés és a baromfi érdemi a legnagyobb figyelmet, mert ezekkel a szapora és gyorsan fejlődő állatokkal lehet a hushíányt legkönnyebben fedezni. A szóban levő állatfajok közül a sertés a becsesebb, mivel kisebb életfenntartó szükséglete folytán olcsóbban, illetőleg kevesebb takarmány felhasználásával termeli a húst, mint a baromfi. Kovácsy Béla e lapok hasábjain és egyebütt ismételtén fölhitva a figyelmet a sertéstenyésztés fejlesztésére és meggyőzően fejtegette, hogy a hushíányt leggyorsabban és legkönnyebben korán fejlődő és szapora sertések tenyésztésével lehetne leküzdeni.

Sertéstenyésztésünk terén azonban újabb annyi panasz merül fel s gazdáinkat az egyre sürűbben jelentkező malacbetegségek miatt olyan érzékeny károsodás éri, hogy ezzel a kérdéssel célszerű lesz behatóan foglalkozni, annál is inkább, mert az elsokasodott ojtóanyagtermelő intézetek által forgalombahozott sokféle ojtóanyagoknak okszerűtlen használata nem nyújt kellő védelmet a malacbetegségek ellen. Hutyra Ferenc dr. e lapok hasábjain (1920. évi 5. szám) találóan jelezté, hogy a tartás és takarmányozás szabályozása több hasznos bizossit s ezzel inkább lehet célt elérni, mint a szélteben és sokszor kellő válogatás nélkül ajánlott védő ojtásokkal.

Uradalmi sertéstenyésztésünk hátránya első sorban a falkás tenyésztési rendszer. Kézenfekvő dolog ugyanis, hogy ott, ahol sok sertést tartanak együtt, a fertőző betegségek könnyebben terjednek el és nagyobb pusztítást okoznak, mint kis üzem esetén. A falkás tenyésztés a malacok természetesen felnevelése ellen is technikai okokból nehezen leküzdhető akadályokat gördít. Erre az utóbbi körülményre lehet visszavezetni, hogy a malacok között nemcsak a sertéspesztis okoz veszteséget, hanem sok olyan baj is jelentkezik, melyeknél a fertőzés (paratifusz, coli, bipolaris baktériumok) alárendelt szerepet játszik s főok gyanánt a meg nem felelő tartás és takarmányozás szerepel.

Nálunk a baj ott kezdődik, hogy a belterjes gazdálkodás folytán a sertések legeltetése mind szűkebb és szűkebb keretek közé szorul. A mangolica legelésértés, mely külterjes gazdálkodási rendszerünkhöz alkalmazkodott. A nálunk szokásos takarmányozás és egyszeri malacoztatás mellett a mangolica jól diszlett, mert a majdnem egész éven át folytatott legeltetéssel megtalálta künn azt, amit az egyoldalú tengerietetés nem nyújtott. Manapság a belterjes gazdaságban többet etetnek „benn”, künn pedig kevesebbet jár, vagy legalább is kevesebbet talál a disznó, mint régebben.

A kétszeri malacoztatás a réginél fokozottabb mértékben veszi igénybe sertéseinket. A koca ugyanis a két alom malaccal és a két szoptatási időszak alatt sok fehérjét és sokat ad ki szervezetéből. A nálunk szokásos takarmányozás a szűkebb korlátok közé szoruló legeltetéssel nem fedezi a szükségletet. Mi ennek a következménye? Az, hogy a kocák szervezete kimerül s hogy ennek folytán csökken a malacok életrevalósága.

Mindezeket nem azért hozom fel, mintha az intenzív gazdálkodást, avagy a kétszeri malacoztatást gáncsolni akarnám, hanem azért, hogy a sertéstenyésztés terén észlelhető bajok okaira felhívjam a figyelmet.

A háborus állapottal súlyosbodott a visszás állapot, mivel sertéseinket emiatt a legjobb akarat mellett sem etethettük úgy, mint kellett volna. De viszont a gazdát a hushíány és a magas sertésárak arra ösztönözték, hogy minél többet termeljen s így a gyenge takarmányozás ellenére is igyekezett évenként kétszer malacoztatni s lehetőleg sok malacot felnevelni. Ez a körülmény is hozzájárult ahhoz, hogy a kocák kimerülvén, nem tudtak életerős és kellő ellenállóképességű utódokat a világra hozni.

Mint hogy a háborus viszonyok a vérfrissítésre való tenyészkatok beszerzését is megnehezítették, sok helyen sajátnevelésű kanokat vettek igénybe s ezzel a rokontenyésztéssel rögzítődött a kedvezőtlen higiénés viszonyoknak káros utóhatása, az egymást érő nemzedékekben.

Az állatok anyagforgalmáról még igen hiányosak ismereteink. Az újabb vizsgálatok mindinkább reaterelik a figyelmet arra, hogy a sóforgalomnak igen nagy a szerepe a szervezet háztartásában. És itt nemcsak az egyes sók abszolút mennyisége, hanem a különböző sóknak egymáshoz való viszonya, sőt még az egyes szerves anyagoknak (zsír, szénhidrát) aránya is módosítja a sóforgalmat.*) A sóforgalom zavarai, ismereteink szerint, súlyosan érintik különösen a fiatal és az anyállat egészségét és ellenállóképességét. Azt, hogy sertéstenyésztésünk bajainak előidézésében a sóforgalmi zavaroknak is része van, kétségtelenül fölárják a gondos boncolás alkalmával a csontokban észlelhető kóros elváltozások, melyek arra utalnak, hogy kocáink jelentékeny része csontbajos és hogy a malacok angolkórosak (rhachitis).

Az, hogy a kétszeri malacoztatás mennyire igénybeveszi az anyállatok sőttermelését, kitűnik a következő elméleti okoskodásból. Ha egy koca egy év alatt kétszeri malacoztatással nyolc malacot nevel fel s a malacok választási súlya 8 kg., úgy az anyai szervezet jelentékeny mennyiségű mészsókat kénytelen leadni, mert a szoptós malacokkal etetni szokott árpa igen kevés meszet tartalmaz. Minthogy malacszemlésem**) szerint a malacok élősúlya átlag 12% CaO-t foglal magában, ennek folytán 64 kg. malacélősúly mintegy 3/4 kg. CaO-t tartalmaz. Hogy a koca ezt a jelentékeny mennyiségű meszet leadhassa, az egy év alatt etetett takarmányban 12 kg. mesz jelenléte szükséges. Ezzel szemben a kocáinkkal etetni szokott ideális abrakkeverék (2/5 rész árpa, 2/5 rész zab és 1/5 rész korpá) csak 0.1% CaO-t tartalmaz s így 15 q-t kellene etetni egy kocával egy év alatt, hogy a meszszükséglet fedezve legyen. Minthogy azonban ennyi abrakot képtelenség feletetni s mivel mi egy kocával egy év alatt 5-6 q abraknál többet nem etetünk, a fennmaradó 1 kg. meszhiányt az állatnak a legelőn kellene felvennie, avagy a hiány pótlásáról meszben gazdag takarmány etetésével, vagy iszapolt krétapor adagolásával kell gondoskodni, hogy a koca meszgyensúlyban maradjon.

A sóforgalom szövevényes utvesztőjéből csak egy példát, a meszforgalmat ragadtam ki, annak megvilágítására, hogy a nálunk elterjedt takar-

*) L. a Kísérletügyi Közlemények 1916. évi 19. kötetének 3-4. füzetét.

**) L. a Kísérletügyi Közlemények 1917. évi 20. kötetének 1. füzetét.

mányozás milyen egyoldalú. Ha gyorsan fejlődő és szapora sertést sikerrel akarunk tenyészteni, úgy a hagyományos takarmányozási módunkat javítani szükséges, mert csak gyökeres reformintézmények megvalósításával lesz lehetséges sertéstenyésztésünk bajait megszüntetni.

Ezek előrebocsátása után a következőkben igyekszem vázlatosan összefoglalni a sertések tenyésztése, tartása és takarmányozása körül követendő eljárásokat, melyekkel a sikeres többtermelést megvalósíthatóknak vélem:

1. Tenyész kiválasztás. Minthogy a szülők szervezetének minősége, így az egészséges és ellenálló szervezet is, öröklődik az utódokra, ennek folytán ezt a körülményt minden más dologgal szemben előtérbe tanácsos helyezni.

Sertéspesztis ellen a védekezést ott kell kezdeni, hogy ezen mérhetően kárt okozó betegség iránt kevesse fogékony állatokat veszünk tenyésztésbe. Ezt a gyakorlatban úgy lehet megvalósítani, hogy sertéspesztises falkából kiválasztjuk azokat az állatokat, melyek a súlyos vész ellenére látszólag nem betegedtek meg, vagy ha ilyen nem volna, azokat, melyek legenyhébben estek át a betegségen. Ilyen állatok természetes ellenállóképességét tanusítván, nagy a valószínűség, hogy utódaik is öröklik ezt a tulajdonságot, vagyis ellenállnak majd a sertéspesztisnek. Ha ezt az elvet nemzedékek során következetesen alkalmazzuk s az ellenálló egyéneket eleinte a külre való tekintet nélkül megjelöljük s csak ilyeneket veszünk tenyésztésre, úgy, a gyakorlati tapasztalat tanúsága szerint, előbb-utóbb sikerül az átlagosnál nagyobb ellenállóképességű tenyészetet létesíteni.

Teljesen elhibázott dolog, olyan sertéstenyészállat kijelölni, mely súlyosan betegedett meg, azon hiszemben, hogy mert átment a betegségen, malacjai nem fogják azt megkapni. Az ilyen szerzett immunitás megvédi az illető állatot rendszerint egész életén át újabb fertőzéssel szemben, de nem öröklődik át az utódokra. A malacok bizonyos idő eltelté után éppen olyan fogékonyak lesznek, mint szülőik voltak, mielőtt a bajt megkapták volna. E tétel helyességét a gyakorlati tapasztalat szintén igazolja, mert sertéspesztisben megbetegedett sertések utódaik között a veszteség nagy szokott lenni.

A szelekció alkalmával a malacbetegségekre is figyelemmel kell lenni. Nem elegendő a rossz malacnevelő kocákat kímustrálni, hanem a malacokat is meg kell jelölni s a továbbtenyésztésre a nem betegeskedő, életrevaló állatokat kell felhasználni. De olyan malacot, melyet mesterségesen pátyolgatni kellett, amíg valami lett belőle, kár tovább szaporítani, mert ilyenek utódaik sem életrevalók.

Az évenként kétszeri, vagy kétféleképpen háromszori malacoztatás kívánatos dolog. Az első malacoztatás legkedvezőbb időszaka február, a második augusztus hónap. A tenyész kiválasztást erre is, továbbá a szaporodóképességre is ki kell terjeszteni és azokat az egészséges kocákat tanácsos továbbtenyészteni, melyek a kétszeri malacoztatást jól bírják s minél több malacot tudnak elleni és jól felnevelni. A mangolica sertésnek ilyen irányú szelekciója még ninesen kiaknázva s így a következetes tenyész munka hálás dolog lehet. De természetesen kellő eredményt csak akkor lehet remélni, ha a tartási és takarmányozási viszonyokat megjavítjuk s a fokozott igényekkel összhangzásba hozzuk.

2. A tartás és a takarmányozás. Az állatoknak hajlam alakjában öröklődő fiziológiai tulaj-

Terra

Telefonszám 34-92 és 32-88.
Sürgőnycim: „Terramag Budapest”.

MAGKERESKEDELMI ÉS KIVITELI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
(ezelőtt SZEMERE ÉS GYÖRGY) 8062

Budapest, V., Balaton-utca 16. szám. Lipót-körut mellett.

SZÁLLIT mindennemű gazdasági és kertü magvakat,
valamint raffiaháncsot a legmegbízhatóbb minőségben.

GYÓGYNÖVÉNYOSZTÁLY.

donságai, melyek a teteményképesség alapját teszik, csak úgy tudnak kifejlődni, ha ezeknek megfelelő kedvező életfeltételeket tudunk biztosítani.

A legeltetés mind higiénés, mind pedig gazdasági szempontból felette előnyös. Minthogy a beiterjes gazdálkodás a sertések legelőjárását korlátozza s mind szűkebb keretek közé szorítja, jöminőségű mesterséges legelőkkel (lucernás, lóherés) kell a bajon segíteni ott, ahol erre szükség van. Azt, hogy a legelő milyen higiénés előnyöket biztosít a malacoknak, mindnyájunk előtt ismeretes; hiszen tudjuk, hogy választás után a legelőre kerülő téli malacokat könnyebb jól felnevelni, mint a nyáriakat. Az uradalmi falkás tenyésztési rendszernek nagy hibája, hogy itt a technikai nehézségek miatt a malacok később kerülnek ki a fiadztatóból a szabadba. Mennyivel jobban díszlik a cseléd, vagy a kisbirtokos malaca, melyek már szopós korukban kijárnak anyjukkal. Azt pedig, hogy a mangolicakocák termékenységet is károsan befolyásolhatja a legelő híján történő felnevelés, *Dorner* Bélának e lapok hasábjain (1920. évi 5. szám) nemrég közölt cikke igazolja. Az elmondottakból következik, hogy a falkás tenyésztésben a fennforgó nehézségek ellenére célszerű megvalósítani annak feltételeit, hogy a malacok már szopós korukban a szabadba kikerülhessenek.

A sertés nemese és a tartósabb istállóztatás nagymértékben fokozza a tartózkodási helylyel szemben támasztott igényeket. Fiadztató istállók gyakran esnek kifogás alá higiénés szempontból. A patkányjárta, sötét, poros és hiányosan szellőztetett kúriáknak nagy része van a malacbetegségek előidézésében. Viszont azonban a tulmodern vasbetonos sertésistálló is árthat a benne tartózkodó fiatal állatoknak a nagy hővesztés folytán (cementbetegség).

A sertések takarmányozása nálunk nagyon egyoldalú: kukorica, árpa, esetleg kevés zab, télen megtoldva répával vagy burgonyával. Kivánatos dolog, hogy a külföldön általánosan elterjedt sertés-konyha intézménye nálunk is meghonosodjék és hogy kellőképpen előkészített állapotban fehérjében gazdag hüvelyes magvak, a vágóhidak hulladékai, a hullafeldolgozó-telepek huslisztje, a tejfeldolgozás melléktermékei stb. az eddiginél fokozottabb mértékben vétessenek igénybe. A téli takarmány természetességének fokozása végett és a hiányzó sok pótlására igen célszerű volna lucerna- vagy lóhereszéna-murvat öröklő vagy gőzölt állapotban a takarmány közé keverni. Szükség esetén a takarmány mézhiányát iszapolt kréta, az alkalihányt pedig fahamu vagy faszén adagolásával lehet fedezni.

A takarmányozásra az eddiginél minden esetre nagyobb figyelmet kell fordítani, mert sertés-tenyésztésünk bajait csak úgy lehet megszüntetni, ha a sertéseknek és elsősorban az anyakocáknak táplálékanyagszükségletét természetességű tartási viszonyok között fedezzük, mert a kocák csak úgy tudnak annyit és olyan minőségű tejet termelni, mely a malacok táplálékanyagszükségletét fedezi és egészséges fejlődésüket a kívánatos mértékben előmozdítja.

Wellmann Oszkár dr.

SZARVASMARHATENYÉSZTÉS

ÉS TEJGAZDASÁG.

Rovatvezető: Ujhelyi Imre.

Van-e hiány tenyész bikákban?

Fel kell vetnünk e kérdést, három egymásután sikertelenséggel végződött bikaárverés, illetve vásár után.

Március 18-án volt a Magyaróvári Szarvasmarhatenyésztő Egyesület II-ik tenyész bika árverése, amely az első árverés igen szép sikere után (lásd a *Köztelek* 11. számát) arra engedett következtetni, hogy a magyar tenyésztők igényeit

az egyesület tenyésztői meglehetősen ki tudják elégíteni. Ezzel szemben — miként már ismeretes — a sikertelenség a második árverésen teljes volt, minthogy a felhajtott 45 drb állat közül csak 13 eszerült gazdát, míg 32 eladatlan maradt, jöllehet tulnyomó részük kiváló származású s a jogosan támasztható követelményeknek megfelelő volt. Igaz és ezzel vigasztaltuk magunkat, hogy az árverés a pénzfelülbélyegzéssel, annak első napjával esett egy időre.

Március hó 27-én tartotta a Sopronmegyei Gazdasági Egyesület díjazással egybekötött árverését Esterházán, hol, értesülésünk szerint, csak egy drb bika talált vevőre, ámbár 45 bika volt bejelentve s mint halljuk, több mint 30 drb hajtatott fel.

Március 29-én tartotta azután a Vas megyei Gazdasági Egyesület tenyész bika vásárát Szombathelyen, hol a vásár katalógusa szerint 164 darab tenyész bikát jelentettek be, melyek közül 31 drb-ot adtak el átlag 35,723 koronáért (20,000—65,000 K.).

Igaz, hogy ez a vásár is az április 8-ig meghosszabbított pénzfelülbélyegzési határidőbe esik, mégis gondolkodni kell eszünk, vajjon csupán erre az okra vezethető-e vissza az árverések, illetve vásárok — mondhatni teljes — sikertelensége. Hiszen, ha még a március 18-iki árverés sikertelenségét hajlandók lennünk is erre a lapra írni, de vajjon megtalálhatjuk-e okát ebben a március 27-iki és 29-iki sikertelenségnek akkor, amidőn gazdáink már szerezhettek be felülbélyegzett pénzt s számíthattak is reá, hogy az állatok árát ebben kell fizetniük.

A magam részéről akkor, amidőn a március 4-iki óvári árverés sikeresen végződött, a bábolnai 12-iki árverés nem is remélt eredményt mutathat fel, nem tudom tisztán a pénzfelülbélyegzés zavarainak tulajdonítani az eredménytelenségeket. Goldolkodni e jthet bennünket, vajjon tényleg olyan nagy-e az apaállathány, mint aminőnek azt általában hirdetik. Igen vagy nem? Erre sürgősen az ország érdekében szükség van a feleletre.

A három árverésen jóval több mint 200 drb tenyész bika maradt eladatlan, ez a 200 drb legalább 100,000 darab tehőre volna fedező bika. Mit jelent az, ha 100,000 darab tehő marad beüzellen, annak jelentőségének tárgyalásába — különösen az ország jelenlegi szorult helyzetében — nem kell bocsátkoznunk. Eddig általában abban a hitben voltunk, hogy apaállathány van és miként az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” február 29-iki számában olvasható, *Lickl* Károlynak a földművelésügyi minisztérium állattenyésztési főosztálya vezetőjének nyilatkozata szerint a kormány áldozatoktól sem riad vissza, csak hogy az ország apaállatszükségletét elláthassa.

„Az egész országban nagy nehézségek vannak az apaállatokkal való ellátás tekintetében. Ezen a téren úgy fogjuk keresni a megoldást, hogy minden vármegyében apaállat-telepeket létesítsünk, ahol az arra alkalmas meglévő anyagot az állam a gazdától átveszi és bármily költséggel jár is, felneveli.”

Kár volna egyelőre az apaállat-telepek létesítésére gondolni, legalább is ott, ahol nagyobb számban — miként az Moson, Sopron és Vas megyékben van — apaállatokban hiány nincs, sőt felesleg van. Ilyen helyeken rövid záros határidő alatt tartozzanak a főszozabirák meggyőződni, hogy megyei szükségletük fedezve van-e s azután feleslegüket bocsássák, még pedig méltányos áron az ország ama részeinek (illetve a földművelésügyi minisztériumnak) rendelkezésére, melyek az apaállatokra rászorulnak.

Nem szabad azonban gazdáinknak abban a hitben lenni, hogy apaállataikat *husáron alul* fogják megkapni. Addig, amíg a vágómarha ára rettentő módon magas, számolnunk kell azzal, hogy a tenyész bikák ára legalább 20—30%-kal magasabb lesz a husárnál. Ez nemcsak természetes, de méltányos is, mivel különben a tenyészállatnevelő gazdáknak sem fáradsága, sem külön tenyésztői tudása megfizetve nem

volna, aminek természetes következménye lenne, hogy az apaállatneveléssel felhagynának, ami megint csak az országnak válnék kárára. A méltányos áron beszerzett, de *itt hon* beszerzett állat, még mindig sokkal olcsóbb, mint a mostani valutáris viszonyok mellett esetleg, de nagyon is esetleg, külföldről beszerezhető állatok. Viszont az ellenkező, valósággal ádrágitó hibába sem szabad esni gazdáinknak.

Azoktól, akik apaállatszükségletüket bármely elfogadható okból hamarosan be nem szereznék, a köz érdekében levőnek találnám azt is, ha anyaállataikat az állam elrekvirálná s olyan gazdáknak adná ki, akik a továbbtenyésztésre nemcsak vállalkoznak, de a viszonyaikat őket erre képessé is tennék.

Sok idő itt halogatásra nincs! E hó végfele általában megkezdődik a legelőre hajtás és ezzel elérkezett ideje az üzekedésnek is. Ha azt nem akarjuk, hogy teheneink javarésze meddőn maradjon s ezáltal nemcsak magunkat, hanem az országot is károsítsuk, gyors és erélyes intézkedéssel oda kell hatnunk, hogy minden, némileg is számba jöheto apaállat a maga helyére jusson. Majd amikor ezek már helyükön lesznek, akkor tehetjük szövä, vajjon szükségesek-e azok a vármegyénként létesítendő apaállattelepek?

Ujhelyi Imre.

A cukorrépa-mag-termelés kérdése.

II.

Az a kérdés már most, hogy kik legyenek azok a cukorrépa-termelők, akik a cukorrépa-mag-termelést — figyelemmel a közérdekre — az előbb említett módon megkezdjék. Erre a feladatra nézetem szerint legelső sorban a dunántúli, nevezetesen Sopron, Vas, Zala, Győr és Fejér, valamint Somogyvármegyei gazdák közül azok a hivatottak, akik már régebben foglalkoznak cukorrépa-termeléssel és akiknél mind mennyiségre, mind minőségre nézve kielégítő hozamu gyári cukorrépa szokott teremni. Az is kívánatos, hogy olyan termelők legyenek ezek, akiknek szakértelmük és gazdatársai bizalma folytán a termelt magot tőlük szivesen megveszik. Az ügynek is és a cukorrépa-mag-termelőknek maguknak is hasznára válnék, ha bizonyos ellenőrzésnek vetnék alá magukat és e célból az alább megjelölendő szerveknél jelentkeznenek, ahonnan bizonyára kellő támogatásban részesülhetnek.

Annak, hogy éppen a megnevezett vármegyéket jelölöm ki olyanokul, ahol a legtöbb a kilátás sikeres megkezdésére, az az oka, mivel az ország meg nem szállt részében ezek a legjobb cukorrépa termelő vidékek, ahol a cukorrépa alá a föld előkészítése az idegen megszállástól való mentesség miatt a f. évben is a legmegfelelőbb és ezen okok miatt a cukorrépa-mag-termelés anyagi sikere is leginkább várható. Ugyanis magában véve az, hogy az illető termelőnél jó cukorrépa terem, a sikert még nem biztosítja. A cukorrépa-mag termeléséhez szükséges még az is, hogy kellő nagyságu mag-termések a jövedelmezőséget is biztosítsák, ez pedig leginkább az említett nyugati vármegyékben várható. A száraz éghajlat a cukorrépa-mag-termelésnek sem minőség, sem mennyiség tekintetében nem kedvez. Annak idején az Alföldön történt kezdeményezések főleg a száraz éghajlat és az evvel járó csekély hozam miatt nem vezettek sikerre.

A folyó évi dugványtermelés kiterjedésére nézve az idézett 1248/18. M. E. számú rendelet és a hozzácsatolt 16,100/18. F. M. számú rendelet intézkedései és utmutatásai, valamint a cukorrépa-termelők viszonya az előbb mondtak figyelembevételével lehetnek irányadók.

Az idézett rendeletből csak azt emelem ki, hogy cukorrépa-mag-termelés céljából dugvány-repánelítésre csak olyan termelő jött számításba, akiknek cukorrépa-évese 50 kat. holdnál

nagyobb, a dugványrépatermelési kötelezettség csak a cukorrépa-terület $\frac{1}{25}$ részéig terjedt és 20 k. hold dugványrépatermelésnél több még a legnagyobb cukorrépa-területtel sem kívántott. Ezeket a korlátokat szem előtt tartva és figyelembe véve, hogy ezek között a korlátok között is az előbb vázolt feltételeknek csak kevés cukorrépa-terület felelhet meg, cukorrépa-területtel egyáltalán nem kell tartani. Az esetleges fölösleget a külföldön könnyen lehetne értékesíteni.

Arra nézve, hogy bizonyos mennyiségű cukorrépa-terület szükséges, álljon itt egy sopronvármegyei példa. Az illető termelő az ismételt idézett rendelet alapján 1918-ban 275 kat. hold területen vetett a cukorgyártól kapott nemesített magot dugványrépának, az év végén kat. holdanként 300 q répagyökeret szedett, amelyből kétharmad rész volt alkalmas dugványrépának; ezzel 1919. évben 12 kat. hold területet ültetett be magának és 150 q, vagyis kat. holdanként 12,5 q cukorrépa-területet aratott.

A cukorrépa-terület azonban a dugványrépatermelésénél nem állhat meg. Már előbb említettem, hogy csak a kényszerhelyzet indíthat és kell is indítania a cukorrépa-területnek dugványrépatermelésével még a folyó év tavaszán való megkezdésére.

A cukorrépa-terület dugványrépából csak úgy folyhat tovább a gyári cukorrépa-terület károsodása nélkül, ha cukorrépa-területbe kapcsolódik bele. A cukorrépa-cukortartalma csak olyan mag után marad a kívánt fokon, hogy ha a dugványrépa-cukortartalom alapján kiválasztott, cukorban leggazdagabb répakról nyert magból termeljük. A cukorrépa-terület dugványrépával csak akkor okszerű és csak akkor nem veszélyezteti a gyári cukorrépa minőségét és ezzel a cukorgyártás eredményét, ha a dugványrépa-terület szükséges magot időnkint felfrissítjük teljesen kifejlesztett és cukorban leggazdagabbnak talált réparól származó maggal.

Ahhoz, hogy a belföldön dugványrépáról megindítandó cukorrépa-terület megkövetelendő színvonalát a jövőre biztosíthassuk, már a folyó év őszén meg kellene kezdődni a cukorrépa-terület munkájának is. Ennek a munkának első lépése abban állana, hogy még a f. é. őszén megindulna a teljes kifejlesztésű répak közül a legszabályosabbnak kiválasztása, ezeknek tavasszal cukortartalomra egyenként való átvizsgálása, a cukorban leggazdagabbnak kiválasztása, majd ezeknek elit mag nyérése végett való kiültetése. Az ekként nyert nemes magból indul ki hasonló módon a további nemes répa-nyérés és dugványrépának való magnyérés.

Az a kérdés merül fel, ki végezze a cukorrépa-terület munkáját, amely nagy szakértelmet és megfelelő berendezést kíván, de közvetlen haszonnal nem jár. Annak idején, mikor a cukorrépa-terület kérdése legelőször szónyegre került, akadt vélemény, mely szerint a cukorrépa-terület kényes munkája a cukorgyárak, illetőleg cukorgyári gazdaságok feladata volna, mások a cukorrépa-területet a közp-birtokosoknak ajánlották, mint akiknek viszonyai ezt leginkább megengedik. A cukorgyárak nálunk ettől huzódottak. A diószegi cukorgyári gazdaság, amely a cukorrépa-területet már évek óta üzi és a háború idején a cukorrépa-terület nemesítést is megkezdette, ellenségtől megszállott területre esik. A közp-birtokok és a

nagybirtokok üzemébe a cukorrépa-terület dugványrépának jól beleillik, de a nemesítés nagy szakértelmet, nagy körültekintést igénylő munkáját szerintem tőlük kívánni a mai viszonyok között nem lehet. Egyes termelő a nemesítési költségeket nem győzné és ez a vállalkozás még 100—200 hold vagy ennél nagyobb répa-területnél sem fizetné ki magát, de lehet elég termelő, aki kisebb területen is sikeresen termelhetne dugványrépát. Nem oldaná meg a kérdést az sem, hogy valamely állami intézet (itt a növénytermesztési intézetre gondolok) egyes termelőknél saját közlegeivel és műszereivel végezné az anyarépa kiválasztását. Ebben az irányban történtek próbák, de nem jártak a kívánt sikerrel.

Annál szükségesebb volna, hogy a cukorrépa-terület munkájába az összes cukorrépa (dugvány) magtermelő és cukorgyárak érdekeltsége bekapcsolódjék.

A cukorrépa-terület kérdését és ezzel a cukorrépa-terület belföldi termelésének kellő színvonalon tartását szerintem úgy lehetne intézményesen biztosítani, ha az említett érdekeltség szövetkezeti vagy részvénytársasági alapon „cukorrépa-terület-terület” létesítene és tartana fenn. Ezen az uton az egyesek szerény megterhelésével, a legmegfelelőbb helyen, legszakavatottabb vezetés alatt lehetne létesíteni és fenntartani olyan intézményt, amely a cukorrépa-terület nemesítést a répa-terület közreműködésével a legsikeresebben végezhetné, a cukorrépa-terület-terület nemesítést maggal elláthatná és bizonyára a cukorrépa-területre is legelőnyösebb kihatással lenne. Erre a célra nem volna szükséges nagy terület, hanem egy 50—100 holdas birtok vagy birtokrész már teljesen megfelelne, mert hiszen csak a nemesítésre szorítkozna, a nemes mag elszaporítása az egyes magtermelő feladata volna.

Visszatérve a folyó évi dugványrépa-területre, az a szerv, amelyhez a f. évi dugványrépa-terület bejelentése történhetne és amely az ellenőrzést gyakorolhatná, nézetem szerint akár az ÖMGE növénytermelési szakosztálya vagy az országos cukorrépa-bizottság, akár más megfelelő intézmény lehetne, de szerény magam is készséggel állok rendelkezésre. A cukorrépa-terület telep létesítése után az azt fenntartó érdekeltség által megalkotandó vezetőség végezhethetné az ellenőrzés feladatát.

Károly Rezső dr.

Uj rendeletek.

(Élőállatok behozatala és kivitele. — Uj petroleum-árszabás. — Állatszállítások ellenőrzéséért járó állatorvosi díjak felemelése. — Uj jég- és sörárszabás. — A fővárosi erőkben kitermelte tűzifa szállítása. — Szovjetkövetelések és a Pénzüntézet Központ.)

Élőállatok behozatala és kivitele.

A f. hó 13-iki 2687. M. E. számú kormányrendelet a múlt évi október hó 25-iki 5510. M. E. számú kormányrendelet 2., 3. és 4. §-ának részleges módosításával kimondja, hogy hizosertések, továbbá tartásra szánt hasított körmű állatok (szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések), valamint egyváltás állatok (ló, szamár és öszvér) Magyarország határain túl fekvő helyekről (ideértve a volt osztrák-magyar monarchia területén alakult államokat is) való behozatalának, végül vágóállatoknak (vágómarha, vágójuh, vágósertés) a fentebb megjelölt területekre való kivitelének engedélyezése ezentúl a magyar királyi földművelésügyi miniszter hatáskörébe tartozik, aki e kérdésekben a pénzügyminiszter és a közlekedési miniszter hozzájárulásával dönt. A rendelet egyúttal megszünteti az Állat- és Takarmányforgalmi r.-t. részére

az 1917. évi 4563. M. E. számú rendeletben megadott jogot az élőállat-szállítási igazolványok kiállítására s azt is a földművelésügyi miniszter hatáskörébe utalja.

E kormányrendelettel egyidejűleg jelent meg a földművelésügyi miniszter 21.333. számú rendelete, amely az élőállatoknak külföldre vasuton vagy hajón történő szállításához szükséges szállítási igazolványok megszerzésének módjáról rendelkezik. Az ilyen igazolványokat folyó hó 14-től kezdve a földművelésügyi minisztérium állatforgalmi osztálya állítja ki. Ehhez képest élőállatokat vasutra vagy hajóra berakni csakis a földművelésügyi minisztérium állatforgalmi osztálya által szabályszerűen kiállított szállítási igazolvány ellenőrző szelvényének visszatartása mellett szabad s illetve a berakáshoz és a szállítmány továbbításához az ott eljáró m. kir. állatorvos csak akkor járulhat hozzá, ha a feladó a földművelésügyi miniszter által megadott kivitel engedélyt s az ennek alapján kiállított szabályszerű szállítási igazolványt felmutatja, amelynek ellenőrzési szelvénye hálapapján az eljáró m. kir. állatorvos a záradékot kitölti, aláírásával és pecsétjével ellátja, egyúttal pedig a tényleg kivitelre kerülő állatok darabszámáról a földművelésügyi miniszternek távirati uton jelentést küldeni köteles. A szállítási igazolvány a fuvarlevélhez hozzáfűzendő és a feladóállomás a szállítmányt csak az eljáró m. kir. állatorvos szabályszerű záradékolása alapján továbbíthatja. A feladóállomás keletbényegzőjével ellátott ellenőrzési szelvény a földművelésügyi minisztérium állatforgalmi osztályába beküldendő. Élőállatokat az ország területén kívül eső helyre tengelyen szállítani vagy lábon kihajtani csak a földművelésügyi miniszter külön engedélyével szabad.

Uj petroleum-árszabás.

A petroleum kilogrammonkénti alapárát az Országos Központi Árvizsgáló Bizottság 25 koronáról 28 koronára, a literenkénti fogyasztóárát pedig 24,20 koronára emelte amely árszabás április hónappal lépett életbe.

Állatszállítások ellenőrzéséért járó állatorvosi díjak felemelése.

A földművelésügyi miniszter folyó hó 1-i 20.612. számú rendelete a rendkívüli viszonyok okozta általános drámaságra való tekintettel átmenetileg felemelte azokat a munkadíjakat, amelyek a vasuton és hajón történő állatszállítások alkalmával a marharakodó állomásokon szolgáltatott állatorvosokat az 1900. évi XVII. 2. cikk végrehajtása tárgyában kiadott 95.000. F. M. számú rendelet 158. §-ának b) pontja értelmében megilletik. Eszerint folyó hó 1-től fogva további intézkedésig az egy napra elszállításra bejelentett állatoknak egy kiszállás alkalmával végzett vizsgálatáért az állatorvos székelyhelyen levő marharakodó állomáson 20 korona, az állatorvos székelyhelyen kívül levő marharakodó állomáson egy napig tartó kiszállás esetén 60 korona, ennél rövidebb időre tartó kiszállás esetén 30 korona, az egy napra vizsgálat befejezéséig még folytatólóg nyújtandó vizsgálatokért pedig ugyanaz napra pótlólag még 20 korona jár. Ha az állatorvos munkáját — az oda és visszautazást is beleértve — ugyanazon a napján napon nem fejezheti be, még külön 60 korona munkadíj illeti meg. Ezzel kapcsolatban az említett rendelet 161. §-ában megállapított és az államkincstárrel szembeni vizsgálati díjakat is azok háromszorosára emeli a földművelésügyi miniszter, a marharakodó állomásokon végzendő állatorvosi vizsgálat alkalmával felmerülő fuvardíjak mérvére nézve pedig a közalkalmazottak hivatalos kiszállására érvényes szabályokat mondotta ki irányadóknak.

Uj jég- és sörárszabás.

Az Országos Központi Árvizsgáló Bizottság elnökének f. hó 4-iki 4.750. számú rendelete a jég (műjég) határárát a termelőhelyen való átvétel esetén méterárszabás-ként 22 koronában, a házhozszállítás díját pedig 18 koronában szabja meg, eszerint a jég (műjég) határára mérlegelve és házhoz szállítva méterárszabás-ként 40 korona. Az Országos Központi Árvizsgáló Bizottság elnökének f. hó 7-iki 4.830. számú rendelete annál fogva, hogy a kormány magasabb extrakt-tartalmú sörök gyártását is megengedte, ezek árát f. hó 6-tól számítandó érvényesül a következőképpen szabta meg a budapesti és budafoki sörözők gyártmányára nézve:
6%os sörle extrakt-tartalom mellett a hordósor hl.-kenti gyári ára 550 K.
9%os sörle extrakt-tartalom mellett a hordósor hl.-kenti gyári ára 800 K.
6%os sörle extrakt-tartalom mellett a 0,45 l. palack-sör gyári ára 450 K.
8%os sörle extrakt-tartalom mellett a 0,55 l. palack-sör gyári ára 540 K.
9%os sörle extrakt-tartalom mellett a 0,45 l. palack-sör gyári ára 600 K.

MAYER, HENRIK és TÁRSA VETŐMAGNAGYKERESKEDÉSE
Budapest, V., Akadémia-u. 8.

Sürgöny cím:
VETŐMAG
BUDAPEST

AJÁNL

fajtiszta és legmagasabb csiraképeségű gazdasági magvakat, államilag ólomzárolt lóhere- és lucernamagot, elsőrendű cukorrépa-terület, eredeti németországi takarmányrépa-területet stb.

Telefon:
165-62

7801

95%-os sörle extaktartalom mellett a 0.55 l. palack-sör gyári ára 7.60 K.

Ezek a gyári árak a gyártelepen való átvétel mellett, kölcsönhordókban, illetve 100—100 kölcsönpalackban értendők; a kölcsönhordók és palackok a kölcsönburkolattal együtt (láda, vaskosár stb.) az eladónak visszaszolgáltatandók. Házhozszállítási díj Budapesten hl.-enként vagy 100 palackenként legfeljebb 40 korona. Az árszabásban megjelölt 6%, illetve 9.5% cukormérő foktartalomtól legfeljebb 0.5 cukormérő fok eltérésnek lehet helye, illetve hat héten belül átmenetileg legfeljebb 1 cukormérő fok különbségnek. A rendelet megszabja egyúttal Budapestre nézve a közvetlen fogyasztói árakat, valamint a nyilvános étkezőüzemekben kimért sörét felszámítható árakat is. Ezek szerint a barna sör 0.45 literes palackja 5.30, illetve 8 korona, a különleges világos és duplamalátá sör 0.45 l-es palackja 7.30, illetve 9.50 korona, a poharanként kimért sör pedig 0.3 l.-enként 2.80, illetve 5 korona.

A fővárosi erdőkben kitermelt tűzifa szállítása.

Az erdő- és faanyag kormánybiztosa 836. szám alatt elrendelte, hogy a főváros határában fekvő magánerdőkben kitermelt tűzifa szállítására kibocsátott szállítási igazolvány csak akkor érvényes, ha a Budapest székesfővárosi erdő- és mezőgazdasági hivatal azt bélyegzőjével és a hivatal vezetőjének aláírásával látta el.

Szovjetkövetelések és a Pénzügyi Központ.

A m. kir. kormány március 30-iki 2.660. M. E. számú rendelete értelmében az ugynevezett tanácsköztársaság szervei, közegyei vagy intézményei részéről kötött ügyletekből, cselekményekből vagy mulasztásokból kifolyólag a Pénzügyi Központ ellen támasztott követeléseket további intézkedésig bírói úton érvényesíteni nem lehet s az ily követelések tárgyában már folyamatban levő bírói eljárások is szüneteltetendők, a netán már meghozott jogerős határozatok pedig egyelőre végre nem hajthatók. Viszont a Pénzügyi Központ olyanokkal szemben, akik az 1919. évi március 20. és 1919. évi augusztus hó 7. napja közé eső időben váltak adósává, a biztosítási végrehajtás elrendelését az 1912. évi LIV. t.-cikk 50. §-ában megszabott egyéb feltételek megtételére a veszély valószínűségének kimutatása nélkül is kérheti. Az ily alapon elrendelt biztosítási végrehajtás foganatosításával szoros zár alkalmazásának és a lefoglalt ingók értékesítésének nincs helye.

KÖNYVISMERTETÉS.

A méhtenyésztés vezérfonala. Irta: *Valló Árpád* méhészeti főfelügyelő. II. javított és bővített kiadás. 164 oldal, 100 ábrával. Ára 40 K. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület kiadványa.

A méhtenyésztés az utóbbi években feltűnő nagy lendületet vett. Ennek oka nemcsak az, hogy a cukortermelés csökkenése folytán a méz ára rendkívüli mértékben emelkedett, hanem inkább az, hogy a méhészkedésnek kevés befektetéssel jóformán mindenki mellékfoglalkozásként folytathatja, akinek csak akkora területe van, hogy a szabadban néhány méhkaptárt felállíthat. Így újabban méhészkedéshez fogtak sokan olyanok, akik azelőtt ezzel nem foglalkoztak. Azonban úgy a kezdő, valamint a már gyakorlott méhészek is, szüksége van egy állandó megbízható szakkönyvre, amely az előforduló, de a méhész előtt egyáltalán nem, vagy csak kevéssé ismert kérdésekben biztos útmutatást adjon. A meglevő szakkönyvek az utóbbi években teljesen elfogytak és a nehéz és drága nyomdai viszonyok miatt nem akad vállalkozó azoknak újból való kiadására. Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület ezért, áldozatot nem kímélve, kiadta *Valló Árpád* méhészeti főfelügyelőnek a gyakorlatban már jól bevált „*A méhtenyésztés vezérfonala*” című munkáját.

Ez a munka egybefoglalja a méh természetrajzára és életmódjára vonatkozó tudnivalókat és ezen alapvető ismeretek után részletesen

foglalkozik a gyakorlati méhészkedés ismertetésével. Kezdi a méhházak elhelyezésén, ismerteti a különféle méhalkásokat, majd sorjába veszi és kimerítően leírja a gyakorlati méhészkedés teendőit, kezdve az első tavaszi munkán: az átvizsgáláson, folytatva a nyári és őszi teendőket, bevégezve a téli munkálatokkal és a különféle méhészeti eszközök ismertetésével. A munkát 100 kép teszi érthetőbbé.

Ma, amidőn a szakkönyvek kiadása annyi nehézséggel jár, dicséret illeti meg az Országos Magyar Méhészeti Egyesületet, hogy ezt a hézagpótló szakkönyvet közrebocsátotta, amely méhésztünk helyreállításához és tökéletesítéséhez nagyban hozzájárulhat. A könyv megrendelhető az Országos Magyar Méhészeti Egyesületnél (Budapest IX., Üllői-ut 25.) és minden könyvkereskedésben.

A cirok, köles, repace, mák és napraforgó termelése. Irta: *Mészáros Lajos* gazdasági tanár. (K. 8 r., 72 l.) Budapest, 1920. Athenaeum r.-i. kiadása.

A belterjes mezőgazdasági termelés előmozdítását célozza ez a most megjelent szakkönyv, amely könnyű népies modorban tárgyalja a cirok, köles, repace, mák és napraforgó termelését. Az érdeklődő megismerkedhet a könyvből a növények fajtaival, a művelésükhöz szükséges talajelőkészítéssel, a vetéssel, ápolással, rovar-elleneségeikkel és az ellenük való védekezéssel, aratásukkal, cséplésükkel és értékesítésükkel. A munkát a szöveg közé nyomott 28 kép teszi tanulságosabbá. Hibája a munkának, hogy nincs benne tartalomjegyzék.

A kommunizmus után. Most jelent meg hosszabb kényszerű szünetelés után a Magyar Közgazdasági Társaság kiadásában a „Közigazdasági Szemle” legújabb száma, amelynek élén a szemle jeles szerkesztője, *Bud János*, kiváló statisztikusunk, az Országos Központi Árvizsgáló Bizottság alelnöke tollából olvashatunk felette időszerű és nagyérdemű tanulmányt a négyhónapos magyar „kommün” gazdasági tanulságairól. Mindenekelőtt kimutatja a bolsevizmus tevédesét a Marx-féle katasztrófa-elmélet és a világforradalomban való hit, illetve az azzal való szédülés tekintetében. Majd azt fejtegeti, hogy Marx terveinek keresztülviteléhez lehetőleg tökéletes gazdasági koncentrációban látta az előfeltételt, aminek éppen mezőgazdasági téren az ellenkezőjét tapasztaljuk, de ipari téren sem küszöbölte ki a fejlődés a közép- és kisüzemeket, sőt az üzemek egyre gyarapodó száma éles ellentétben van Marxnak a tőkeakkumulációról vallott felfogásával. Így, persze, Marx merev kizsákmányolási elméletére is rácafolat az élet, a bolsevizmus azonban, valószínűleg tudatosan, eltért Marx tanításaitól, amelyeket kifelé dogmaként hirdetett és politikai rablókalandja számára a háború hatásai folytán legjobban lezüllesztett Oroszországot és hazánkat választotta ki, ahol ugyan a kapitalizmus fejlődésének csak gyermekkorát élte, de a gazdasági előfeltételek hiányában is eléggé alá volt aknázza a talaj a kommunizmussal való kétségbeesett és szinte első perctől fogva reménytelen kísérletezésre. Találós és éles bírálatát adja ezután Bud a kommunista kiáltványnak, főként pedig az osztályharerről s az osztályuraim megszüntetéséről szóló Marx-féle tantételeknek, majd a kommün tapasztalataiból mutatja ki az osztályon kívüli társadalom képtelenségét. A kapitalizmus fejlődési történetének dióhéjba foglalt mesteri vázlatát után a bolsevizmus magyarországi rendszerének találó

bírálatát következik: végighalad a közigazgatást felbomlasztó és teljes decentralizációra vezető, apró, piszkos panamába süllyedő új bürokrácián, a szabadságot teljesen elfojtó és csupa átlagemberrel számító merev abszolútizmus életképtelenségén, a merev dogmatizmus túlzásain s ezekkel szemben a szocializmusnak a keresztény erkölcsökkel való telítését s a nemzetet belül való elhelyezkedését követeli. A magvas tanulmányunk bennünket legjobban érdeklő része a Marx-szal ellentétben kártalanítás nélkül, bolsevik rendszerben történt szocializálásokról általában a magyarországi szovjet gazdasági politikája teljes esődjének kimutatása. Helyesen jegyzi meg Bud, hogy amidőn a kisbirtokot eleve kizárták a szocializálásból, sikertelen maradt egyúttal a közép- és nagybirtok ugynevezett „szocializálása” is, amely csak a termelés fennakadásához és gazdálkodás helyett az idegen vagyonnal való tudatlan garázdálkodáshoz vezetett. Az iparban pedig egyenesen végzetes hatása volt a rendszertelen és következetes általános szocializálásnak, ami megbénította a termelést és a kereskedelem erőszakos kikapcsolása után holtpontra juttatta egész gazdasági életünket.

A termelés anarchizmusának kiküszöbölését és a szociális termelésből fakadó jólétet pingálták vörös zászlójukra és ahelyett a legpéldátlanabb termelési anarchiát sikerült megteremtetniük, mely az új bürokrácia szövevényességével és panamáival teljessé tette a zürzavart és a képzett, tapasztalt vezetők hiánya, a munkabérek s ezzel az árak szertelen emelkedése, de viszont a munkateljesítmény folytonos csökkenése, végül pedig a valutabajok feltartóztatatlanul a gazdasági összeomláshoz vezettek. E tanulságok alapján megállapítja Bud János, hogy a bolsevizmus nyomában mindenütt csak pusztulás, csak a gazdasági viszonyok leegyszerűsödése, csak a termelés fennakadása járhat. Viszont a nagy áldozatok árán kihevert gazdasági csapásból okulnunk kell és benső megerősödére kell törekednünk.

A szemlében közöltek közül kiemeljük még *Kovács Alajos* alapos tanulmányát arról, vajjon életképes-e a román uralom Magyarország keleti felében?, amely kérdésre részletes statisztikai adatok beszédes számai a mai szomorú viszonyok közt felette biztató választ adnak. Majd *Felner Frigyesnek* a múlt évi márciusi vagyondezsma anketon elmondott fejtegetéseit. Navratil *Ákosnak* *Gazdaság és technika* című tanulmánytervezete nagyérdemű harmadik cikkét olvashatjuk e füzetben, mely még Goldzicher *Károly* fejtegetéseit közli biztosításiügyünk jövőjéről, *Fehér Gyula* tanulmányát a magyar jégbiztosítás reformjáról és *Farkas László* figyelemreméltó kutatásait a termelőmunka értékesítéséről. A gazdag és jól szerkesztett füzetet, amelynek bolti ára 30 korona, több időszerű közgazdasági munka kritikai ismertetése egészíti ki.

A gazdaközönség köréből.

Valuta és birtokpolitika.

Megélhetésünket, gazdasági boldogulásunkat s az ezek alapját tevő integritásunkat csak akkor tudjuk biztosítani: ha előbb a belső gazdasági s politikai helyzetet konszolidáljuk és az állam finansziális erőifejlesztésre képes lesz. Legégetőbb feladat a belső gazdasági s kereskedelmi folyamat, közlekedés és szállítás lehető biztosítása, tőkebefektetések a külföldi import

Uradalmak, Földbirtokosok, Szövetkezetek figyelmébe!

Ha elegáns és tartós férfi- és női cipőre, ha erős munkásbakancsokra, erős női cipőkre tehénbőrből és boxból, avagy erős, jó fiu- és gyermekcipőkre van szüksége, kérjen árjegyzékét az évek óta legmegbízhatóbbnak elismert

Müller L. K. és Társa cipőnagykereskedőtől, Budapest, IV., Károly-körút 4. sz. (Kossuth Lajos-utca sarkán.)

Uradalmak és Szövetkezetek szállítói!

8261

létesítése által, — mihez azonban legfőbb kellék — rendezett államfinanciák, nagy és erős alappal bíró valuta.

Valutát kell tehát legelőbb teremteni! Minden áron és önerőnkkel!

Valuta azonban alap nélkül nem létezik, alapnak való aranyunk pedig nincsen és nem is lesz. Az pedig, hogy mostanában — Amerika pénzpiacáról szerezzünk be horribilis áron aranyat — bankalpnak, még gondolatnak is abszurdum; mert ezt csak uzsoradrágán lehetne kapni, mit az állambudget meg nem bírhat, de meg az erre fordítandó óriási költségnövekedés fedezésére a jelenlegi magyar állam kellő biztosítékot nyújtani nem is képes. Teremthetünk azonban jó valutát önerőnkkel, van hozzá abszolút értékű s nemzetközi bonitást biztosító fedezeti alapunk — a föld. Természetesen ez mint ilyen csak akkor és annyiban jöhet számításba, amennyiben állami tulajdoni képez; a záloglevél még állami tulajdonban sem alkalmas biztosíték, nem direkt hipotéka. Ebből kell tehát állami tulajdonba venni — egy in natura keresztültvitte vagyonadó alakjában a hitelalap-hoz szükséges mennyiséget. A megcsontított ország mai területéből is bevonható az államcélokra szükséges birtokmennyiség, hogy valutabiztosítékunk legyen, szolid hitelképességgel bírnak és pénzünk nemzetközi bonitását biztosítsuk.

Magyarország megmaradt területe = 93,209 □ klm., azaz = 17,074,304 kat. hold, kerek 60%-ban mezőgazdaságilag művelhető vagy kihasználható terület levén: ennek 3%-a elegendő arra, hogy az országot jól szituált hitelképes államná tegye s így pénzünk bonitását a nemzetközi piacon biztosítsa. Az így keletkező 500,000 kat. hold államvagyon átlagos értéke — fundus instruktussal együtt — az európai átlagos földértékhez viszonyítva, holdanként legalább 5000 régi jó értékben számított koronát, összesen tehát két és fél milliárdot teszen ki. Hozzászámítva ehhez a vasutaknak megmaradt, mintegy 8—9000 kilométernyi hálózatát és egyéb államjavakat, bizrást tehető az összes real államvagyon értéke hat milliárdra, amely vagyonnal ma a kisebb államok közül egy sem bír Európában.

Ez realvagyon s csakis ez biztosít valuta- és pénzbonitást s elsőrendű hitelképességet. Vegyen tehát az állam egy jól megfontolt, progresszív kulcs és részleteiben minden gazdasági érdekre figyelemmel kidolgozott tervezet alapján, de csakis a 2000 holdon felüli birtokokból, vagyonadó alakjában 500,000 kat. holdat tulajdonába, ami szerény 3%-os adó a 17 millió holdnyi összterületből. A 2000 holdas s ezen alóli birtokok mentesítendők a természetbeni adózás alól azért, mert ezekből tulsok apró birtoktest-hez jutna az állam — és másrészt — mert lehetőleg fenn kell tartani a nagyobb középirtokokat is, amelyeknek tömegtermelésére igen nagy szükségünk lesz.

Nem is szabad a vagyonadót másként, mint természetben kiróni a nagyirtokokra, mivel ezeket egy 50—70%-os készpénzbeli vagyonadóval tönkretennénk.

Az így keletkezett állami birtok a szocializmusnak is erős gátja lenne. Ne vegye ugyanis azt az állam saját kezelésbe, ez nehézkes és roppant költséges lévén, hanem a tulajdonába átment 500,000 holdnak 75%-ából létesítsen hosszú lejáratú 50—200 holdas kisbirtokot ott, ahol ez kívánatos; 25%-át pedig keresztény

nagybirtokosoknak, illetve vállalkozóknak adja ki használatra. E három módozat mellett biztosítva lesz az intenzív gazdálkodás, a lukratív kezelés s a nagy termelés is. A kisgazdasztály pedig így módon hatalmasan erősödik 4—5000 kenyeret vagy birtokát veszített, illetve eddig önállósulni nem tudott gazda találván meg — mint kisbirtok, existenciáját.

Mindezek részletes keresztültvitte a földművelési kormányzat hatáskörébe tartozó részletkérdés.

Természetesen az állam finansziális rekonstrukciójának anyagi része nem háriható csak a nagyirtokra. Belevonandók ebbe a 2000 holdon aluli birtokok is 50 holdtól fölfelé, — bele a városi ingatlanok, a kereskedelmi s tőkevagyon és a börzeüzlet; az ezekre kivetendő pénzbeli vagyonadó egészíti ki és biztosítja a birtokpolitika eredményeit. Az állami tulajdonba átment birtokok jó része ugyanis, többé-kevésbé meg levén terhelve, — de meg a bérletrendszerben kezelésnél — t. i. a kisbirtokoknál fundus investíciókra is levén szükség: a terhek törlesztését s a költségeket fedezni kell a most részletezett adóterhek vagyonadójából és egy alapos börzeadó jövedelméből; önként érteivén, hogy ezek is minden érdeket mérlegelő progresszív kulcs alkalmazásával használtassanak ki.

További feladata a birtokpolitikának a népszociális érdekeinek kielégítése.

Nem vagyunk ma és nem leszünk még talán pár év múlva sem abban a helyzetben, hogy általános, nagyszabású s definitív birtokreformot

	OMGE szerint	Le 40%	Maradt	Ezekből } földje van }	Ellátandó:	
1. Gazdasági cseléd	500,000	200,000	300,000	10%-nak	270,000 családifő	
2. munkás, napszámos	1,200,000	480,000	720,000	40%	430,000	
3. cseléd- és munkás van	180,000	nek 20%-a	dologképes rokkant		36,000	
4. Egyéb őstermelő					15,000	
5. A 2. alattiak 50%-a mint önállósuló					64,500	
6. Hadiözvegy körülbelül 1/2%					37,000	
7. Különböző, földet szükségű munkás, tisztviselő, a lakosságnak körülbelül 1/2%-a					37,500	
					Összesen tehát	890,000 családifő,

alkothassunk s új gazdasági korszakot teremtsünk; ez majd akkor lesz lehetséges, ha hazánk területi s politikai egysége s határai véglegesen kialakulnak. A földművelő munkásnép földhöz juttatásáról sürgősen gondoskodni kell; de csakis a mai tényleges állapotok keretén belül, a több és nagy termelés veszélyeztetése nélkül tehát úgy, hogy a kis-, mint a közép- és nagyirtok számára szükséges munkáskez biztosítva legyen. Nem lehet tehát a mai Magyarországon 2—4—5 holdas földosztásról s a birtokrendszert egyszerre megváltoztató reformról szó, mert ezzel a földműves nép jólétét éppen nem teremjük meg és mert ennek következtetése a szükséges gazdasági munkaerőnek óriási, gazdasági és közéleti válságot felidéző csökkenése lenne.

Minden gyakorlati gazda tudja ugyanis, hogy 2—4 kat. holdból a Kunság kánaánján is legfeljebb egy 2—3 tagu család élhet meg ideig-óráig őstermelésből, míg iga- vagy állathány miatt földje el nem romlik; továbbá, hogy a 2—4—5 hold gazdája mellékkeresettel, mint napszámos, cseléd stb. foglalkozni nem képes, de nem is akar; így áll be aztán munkaerőhiány, ami az Alföldön eddig is nyomasztó volt. Nem is boldogulhat a törpebirtokos, mint önálló őstermelő, mivel vagy iga- vagy trágyázó állatot nem tarthat, vagy gabonát nem tud eleget ter-

melni; hogy bírja ez még 2—5 hold föld vétel-árát, kamatokat, adót, biztosítást, fizetni és családját ellátni? Néhány év alatt menthetlenül tönkremegy, vagy ő, vagy a törpebirtok. Éppen ez a körülmény volt az oka annak a régi jó világban is, hogy az 1848-ban felszabadult jobbágytelkek s birtokok 50%-ából az idők folyamán közép- és nagyirtokok tömörültek össze. A mai megnőtt népigenyek mellett meg éppen 30 holdnál kezdődik az a határ, ahol a kisbirtokos a közértékesítésre is produkál. Mindezeknél fogva, a földéhséget csak annyira lehet és kell most kielégíteni, hogy a munkás jobb életmódja s boldogulása biztosítva legyen; existenciáját pedig öreg napjaira s munkakép-telensége esetére a gazdasági munkáspénztár által kell biztosítani járadék által.

Igen helyes álláspontra helyezkedett az OMGE 1918. december 10-én tartott üléséből az akkori kormányhoz intézett javaslatában a legnagyobb megfontolást és mérsékletet ajánlván a földosztásban; mennyivel inkább áll ez ma, amidőn szétvárosított országunk szántóföldje kerek 57%-kal csökkent és mindössze csupán 7,800,000 hold termel nekünk belőle.

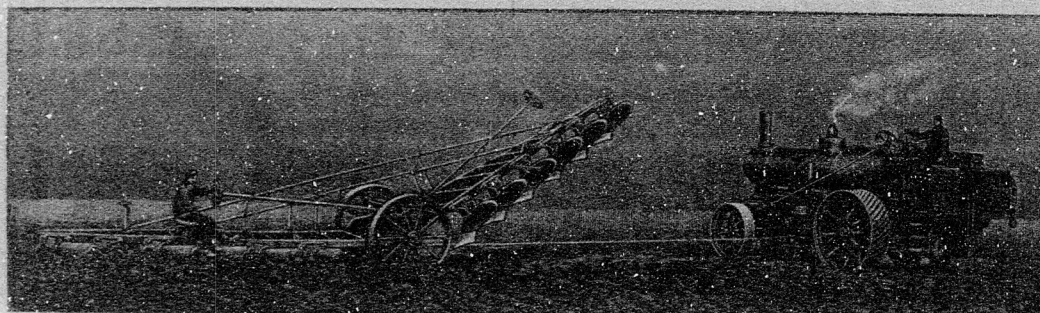
Megmaradt országrészünk népességére vonatkozó pontos statisztikai adatok hiányában is aligha tévedünk sokat, ha az OMGE idézett javaslatának adatai alapján az 57%-os földterületcsökkenéshez arányítva, a hivatásos földművesek létszámában 40% csökkenést veszünk fel a cselédek s munkások létszámában s következőleg állapítjuk meg a nincstelenség számát:

mint földigénylésre jogosult várományos.

Ha megfontoljuk, hogy csupán 7 millió 800,000 kat. hold szántóuk maradt — továbbá, hogy ennek a földnek mintegy 9—10 millió lakost kell majd eltartania —, tehát minden holdra két gabonafogyasztó esik (2/3-ad kenyérmagvetést véve föl) lehet-e, szabad-e itt a nagy, a tömegtermelést veszélyeztetni, 2—5 kat. holdas parcellázásokra gondolni is? Nem!

Ilyen körülmények között csupán a teljesen „nincstelen”-ek lehetnek jogosult földvárományosok és egy-egy az esetleg szükséges házhelylyel együtt legfőleg 1460 □-öt földet kaphat, a hadiözvegyek pedig a kertművelésre elegendő 600 □-öt kaphatnának. Ilyen arányú földosztás is 760,250 kat. holdat vesz igénybe a nagytermeléstől. Nagyobbmértvű földosztás gazdasági és közmegelehetési katasztrófa-hoz vezetne. Ennyi föld, azzal együtt, amit a cseléd, a munkás konvencióba, aratásért s egyéb munkálatokért kap: biztosítja jólétét s boldogulását, kivált ha jutányosan és könnyű törlesztésre jut hozzá.

Nem lehet most a kisgazdaszaporítást mesterségesen erőltetni; majd kialakul és szaporodik az önjelétől is, de támogassa az állampolitika, magáévá tevén Blaskovichnak azt a gyakorlati eszméjét, amely szerint a nagyobb birtokosok,

Kétygéprendszerű legújabb szerkezetű

GŐZEKEKÉSZLETET

kedvező feltételek mellett azonnal szállít az

„UNIO” MŰSZAKI ÉS GÉPFORGALMI R.T.

Iroda: BUDAPEST, V., Vilmos-császár-ut 72.

Raktár: BUDAPEST, VI., Vilmos-császár-ut 45. sz.

Telefonszám: 143-63. 813; Sürgőnycim: UNIOGEP Budapest.

de csak 2-3000 holdtól fölfelé, kötelesek legyenek, ahol erre alkalom és igénylő van, birtokuk egy bizonyos %-át 50 holdnál nem kisebb részletekben parcellázni.

Nem igen segítene általában a tisztviselőkn sem, ha lehetséges lenne is az egyénekenkénti földhöz juttatás (kertészeti használatra), mert a kisvárosiaknak és a falusiaknak ugy is van vagy saját, vagy bérelt kerti földjük, a nagyvárosiak meg a nagy termelés által dúsan ellátott piacon rendes körülmények között olcsóbban elláthatják magukat, mint amennyibe nekik kerülne a kerti termelés; e tekintetben legfőkébb a szövetségi alakulatok jöhetnek számításba.

Kiss Ernő.

A holland „Földpárt” és javaslatai.

Az utóbbi időben Hollandiát a központi államokhoz hasonlítva, valóságos paradicsomnak mondották. Igaz, hogy Hollandia a legválságosabb körülmények közt is meg tudta őrizni semlegességét s így nem volt oly veszteségekben része, mint a háborút viselő államoknak; az országban uralkodó jólétnek legfőbb magyarázata mégis a harmonikus népérettel és a népmunka. Ezek a tényezők fejlesztették az ország gazdasági életét és fokozták oly mértékben, hogy ma kevés európai állam van Hollandiához hasonló kedvező gazdasági körülmények között. Ennek ellenére mégis úgy érzik Hollandiában, hogy a közgazdasági élet egészségtelen alapokra nyugszik s a tőke és munka között egyre fokozódó veszedelmes ellentétnek állanak elő.

A holland kommunistáknak és szociálistáknak 1916. november havában kirombant és a kormány és a nép tulnyomó részének magatartása által gyökerében elfojtott forradalmi kísérlet után, a tárgyilagosan gondolkodók előtt egyre világosabbá lett, hogy beláthatatlan következmények állhatnak elő, ha kellő időben el nem jutnak a szociális nyomor gyökeréhez.

A szociális kérdés magva, mely körül az összes kérdések forognak: a *földreform*. Előrelátó férfiak szöveteztek a *magántulajdon és magán kezdeményezés védelmére*, de ugyanekkor a szociális kérdések megoldását is előtérbe helyezték. Ezeknek a férfiaknak az a meggyőződésük, hogy az üzemeknek, gyáraknak, vállalatoknak sablon-szerűen keresztülvitt szociálizálása csak nagyobb nyomort idézne fel s jólét és boldogság csak olyan társadalomban virulhat ki, ahol a törvények az egyéni érdekek érvényesülését meg nem gátolják, azokat romlásba nem döntik, hanem közösség és egyéniség közt a munka alapján megfelelő kölcsönhatást váltanak ki.

Ilyen irányelvek alapján Hollandiában egy új párt alakult, mely magát „Földpárt”-nak nevezi. A párt Amsterdamban körlevelet bocsátott ki a kérdés megoldása érdekében, amely a következő szembeötlő megállapítással kezdődik:

„A nyomor, a saját népünk nyomora is a legmagasabb fokra hágott. (A gazdag és boldog Hollandia szól így! Szerk.) Minden komolyan gondolkodó polgár szorongással néz a jövő elé.”

Kifejezve azt a reményt, hogy minden gondolkodó egyén a kizsákmányolás és elnyomás megszüntetésére törekszik, a körlevél a következőkben ismerteti a holland „Földpárt” programját, illetve javaslatát.

1. Minden arra alkalmasnak talált holland állampolgár közelebről meghatározandó felté-

telek mellett kapjon örökberletbe egy kerteszetet vagy parasztagazdaságot, ha azt kéri. Kapjon ezenkívül megfelelő hitelt lakás építésére, nélkülözhetetlen gazdasági eszközök, szerszámok, állatok és műtrágya beszerzésére, hogy bérelt munkaerő nélkül önálló termelő egzisztenciát biztosíthasson magának.

2. Igen olcsó feltételek s más könnyítések mellett telkeket bocsássanak építési vállalkozók rendelkezésére, hogy azokon azonnal lakásokat és kertvárosokat építsenek.

3. Revízió alá kell venni a földadót és pedig oly módon, hogy az Hollandia földjének, mint lakó- és dolgozóhelynek, produktív használatát elősegítse, ellenben vadaskerteként vagy spekuláció céljából való improduktív használatát megakadályozza és megszüntesse.

4. Szakértőkből álló bizottság állítsák fel, melynek feladata lesz, hogy kimerítő és világos kimutatást készítsen Hollandia földjének mai birtokviszonyáról és kihasználásáról s ezt a kimutatást minden polgár ingyen megkaphassa.

Megjegyzés: Az 1. és 2. pont alatt javaslatba hozott földosztás céljaira fel lehet használni a kincstári birtokokat, a tartományok és községek birtokában levő földeket és telkeket, az elővételi jog alapján megvásárolható földeket, az ármentesített és földművelésre alkalmassá tett területeket s a célirányosan alaposan módosított kisajátítási törvény jogán megszerzhető földeket.

Ehhez a programhoz a következő magyarázatot fűzi a „Földpárt”. A legellentetesebb nézeteket valló egyének és pártok megegyeznek abban, hogy a mai társadalom gazdasági viszonyai egyre tarthatatlanabbak lesznek és okvetlenül kell tenni valamit a társadalmi egyensúly helyreállítására. Megegyeznek abban, hogy tenni kell a drágaság, a lakáshiány, a béremelések ellen, mert ezek máris véget nem érő körforgásba sodorták bele a társadalmat; tenni kell a munkakérv hiányáért, vagyis mindaz ellen, amit egy szóval „korunk nyomorúságá”-nk nevezhetünk.

De hát mit kell tennünk? Azt senki sem lát-szik tudni. Sok tanács, kevés eredmény.

Ha azelőtt tulporokióról beszéltünk — amit pedig helyesen tulkeves fogyasztásnak kellett volna nevezni —, ma határozottan tulkeves termelésről kell szólnunk. Abban csakugyan minden párt egyetért, hogy többet kell termelni és keményebben kell dolgozni. És a probléma megoldását is ebben az irányban kell kivetni.

Csak hogy a munkástömegek hajlama egészen más irányt követ. A munkaidő csökkentését, a munka terhének megkönnyítését kívánják s egyre több közönyösséget, munkakedvhiányt mutatnak! Attól a fennebb megjelölt, melynek ezek a jellemvonásai, több termelést nem lehet várni.

Felemerül tehát a kérdés, mit kell tennünk? És erre így hangzik a felelet:

A függő bérmunkást változtasd át önálló munkássá, hogy más szolgálja helyett a magára legyen s akkor megoldottad a megoldhatatlant.

Kezd el a munkát a szántóföldön s az ipar terén a változás magától beáll. Akarva-nemakarva, de okvetlenül eljutunk oda, hogy a munkásnak a teljes bért, vagyis végzett munkájának csere-értéket biztosítani kell. Ez azonban nem történhetik meg másképpen, minthogy a bérmunkaviszonyból kímelve, önálló munkássá tesszük, akinek boldogulásáért vagy balsorsáért senki nem felelős, csak önmaga.

A megváltozott viszony azért nem zárja ki, hogy valamely munkásszövetség vagy a birtokos földjén működő kooperáció keretében saját szabad akaratából önmagát alá ne rendelje. Az legyen a jelmondat, hogy seholsem dolgozik az ember olyan jól, mint a saját üzemében. Aztán mennyivel nagyobb a vásárlóképesége az önálló parasztnak, aki családjá tagjaival dolgozik és termékeinek feleslegét a saját hasznára viszi piacra, mint a napszámosé, kinek vásárlóképesége kimerül azzal, hogy szegényes bérét elkölti. Ezenkívül az önálló paraszt többet termel, több fölösleget produkál, mint a függésben élő munkás. De a hajdani napszámosok családjai nemcsak jobb módban élnek majd, nemcsak hogy nagyobb vásárlóképeségükkel több munkát adnak az iparnak, de sem ők, sem gyermekeik nem nyomják többé a városi munkáspiacot. Az apja gazdaságában felnevelkedett parasztfiu rendszeren megmarad földművelőnek, ha a kellő időben önálló lehet. Így a városban is emelkedik az általános jólét s egyszer ismét valóra válik a régi igazság, hogy mindenkinek jó dolga van ott, ahol a paraszt jómódu.

Vajjon a fennebb előterjesztett javaslatok megvalósításához áll-e rendelkezésre elegendő földterület?

Az itt következő számok magyarországi fel-fogás szerint rendkívül kicsinyek, ami azonban semmit sem von le a fejtegetés érdekességéből, sőt mai szomorú viszonyaink között némileg vigasztaló is, de mindenesetre rendkívül tanulságos, hogy milyen terveket bázizoz Hollandia kicsiny, de a legondosabban művelt földjére s mennyire megbecsüli s mennyire tudja értékesíteni annak minden göröngyét.

Tegyük fel, hogy lassanként 200,000 parasztmunkást kell önálló gazdasághoz segíteni s hogy kerteszethez, mezőgazdasághoz vagy állattenyésztés céljaira egy-egy családnak átlag 5 ha-ra van szüksége. Ez összesen 1,000,000 ha-t tesz ki, ami a kis országból bőségesen kitélik, mint a következők számítás bizonyítja:

A művelt terület 1916-ban Hollandiában így oszlott meg:

Mezőgazdaság	868,815 ha
Legelő és kaszáló	1,252,319 „
Kert, faiskola stb.	85,126 „
Erdő	257,359 „
Összesen	2,463,619 ha.

Feltehetjük, hogy mezőgazdasággal 360,000 23-65 éves férfi foglalkozik. Tegyük fel, hogy mindezek családfenntartók s a 23 évesnél fiatalabb s 65 évesnél idősebb férfiak, valamint a mezőgazdaságban foglalkozó nők és gyermekek, ennek a 360,000 férfinak a családjához tartoznak, így a fennebb megjelölt mérték szerint 1,800,000 ha területre volna szükség s a megművelt területből még 660,000 ha maradna felhasználatlanul. Ezenkívül van még 494,150 ha művelés alá nem fogott pusztá terület, nem számítva a majdnem 200,000 ha jó földet, amit a Zuiderzee kiszáritásával fog nyerni Hollandia.

Es a költségek?

Meggyőződésünk, hogy állami kiadásunk soha sem szolgált jobb célt, azonban ilyen általános kijelentéssel nem akarva kitérni a kérdés elől, felemlítjük, hogy olyan szabályozásra gondolunk, mely lehetővé teszi, hogy a vevő vagy a bérlő a fizetett bérösszeg és annuitás által az országot terhelő adósságot teljesen fedezné.

A „Földpárt” által javaslatba hozott földadónak s az állam, tartományok és községek kisajátítási

Mezőgazdasági gépek, mezőgazdasági eszközök

csak nagyban uradalmaknak, szövetségeknek vagy alkalmi bevásárló csoportoknak azonnali szállításra kaphatók

FARAGÓ ANDOR, BUDAPEST, V., Vécsey-utca 2.

8287

jogának is meg lesz a maga jó hatása. A föld tulajdonosa, aki a saját maga által beszedelt adatok alapján fizeti az adót, buzdítva érzi magát, hogy parlagon heverő földjét művelje, vagy, hogy a művelés alatt állókból okszerű művelés által több hasznot húzzon. Ez már magában kedvező eredmény. Ezenkívül az intenzívebb munkához munkásra lesz szüksége, a munkások utáni kereslet tehát növekedni fog, vagyis: a munkabér emelkedik. Az adó miatt lehetőleg alacsony árát szabja földjének a tulajdonos s így az — ha szükséges — aránylag olcsón átvethető. Ha ellenben a tulajdonos — magas vételért remélvén elérni — földjét magasra értékeli, adótartozása ugyanilyen arányban fog növekedni. Mivel az ilyen föld csak a legkivételesebb esetben kerülhet kisajátítás alá, a tulajdonos kapzsiságából a kincstárnak lesz haszna.

A föld vételára így csökkenni fog s vele a földet terhelő kincstári tartozás is apad, aminek viszont az lesz a következménye, hogy a gazdaságok megszerzése egyre kedvezőbb feltételek mellett válik lehetségessé.

Ezek a javaslatok jelentik az első lépést egy új és boldogabb társadalmi berendezkedés felé.

A felhívás azzal végződik, hogy minden polgár vagy polgárnő, aki családi gazdaságot, kertészetet vagy házat és kertet kíván, vagy annak megszerzéséhez támogatásra van szüksége, küldje be illetőségi bizonyítványát a „Földpart” titkárságához.

F. H. de Zwart.

VEGYESEK.

Halálozás. A román megszállás folytán csak most értesültünk öszinte részvétellel arról, hogy Szikszay Sándornak, a Szabolcsvármegyei Gazdasági Egyesület titkárnak felesége, Szikszay Sándorné szül. Fejér Jolán, életének 48-ik, boldog házasságának 25-ik évében, még mult év július 26-án, hosszas szenvedés után Nyiregyháza elhunyt.

Zuntz tanár halála. A napokban 76 éves korában Berlinben meghalt Zuntz Nánán dr. titkos tanácsos, a berlini mezőgazdasági főiskola volt tanára, akivel a mezőgazdasági tudományok egyik kiváló munkása és a mezőgazdasági haladásnak lelkes apostola költözött el az élők sorából. Zuntz tanár neve bizonyára a gazdák nagy része előtt nem ismeretlen, hiszen még a gyakorlati szakkönyvek is igen gyakran hivatkoznak az ő nagyérdékű állatleltani és takarmányozási kísérleteinek eredményeire. 24 éves korában már a bonni egyetem magántanára és három évvel később tanára lett. 1881-ben az állatleltani tanszék ellátására a berlini mezőgazdasági főiskola hívta meg, ahol a maga nemében egyedülálló laboratóriumot rendezett be és a legutolsó évekig igen gazdag és érdekes tudományos működést fejtett ki. Kutatásai főleg az emberek és háziállatok anyagcseréjének és táplálkozásának tanulmányozására terjedtek ki és sok tekintetben előbbre vitték a tudományt. Széleskörű irodalmi munkásságot is fejtett ki úgy tudományos, mint gyakorlati irányban, amely még hosszú időn át irányadó lesz a további kísérletekre és kutatásokra nézve. A legutolsó időben a gyapju növekedésének tanulmányozásával foglalkozott és a gyapjuhozam növelését bizonyos szarukészítmények etetése útján remélte fokozhatni, sőt utmutatása alap-

ján Németországban már forgalomba is hoztak ilyen célú készítményt.

A gyógynövénytermelő és értékesítő tanfolyam megnyitása. Április 12-én személyesen nyitotta meg Rubinek Gyula földművelésügyi miniszter a minisztérium gyógynövény- és paprikakirendeltsége által rendezett háromnapos tanfolyamot, amelynek célja, hogy a középosztálynak azok a tagjai (tisztviselők, katonatisztek stb.), akik új elhelyezkedés előtt állanak, megismerkedjenek ezzel a jövedelmező termelési ággal. A földművelésügyi miniszter megnyitójában utalt arra, hogy a földművelésügyi kormány és az OMGE már éveken ezelőtt akciót indított ennek a jövedelmező termelési ágak felkarolására. A háború miatt az akció nagyobb kereteket nem ölthetett s a gyógynövénykivitel megbízhatatlan kezekbe került, ami alaposan megrendítette a külföldön a magyar gyógynövény hitelét. A földművelésügyi kormány egyik legelső feladata volt e megrendült bizalmat helyreállítani és megszervezte e célból a gyógynövénykirendeltséget, úgy hogy most csak olyan áru kerül ki, amely előzetesen a kirendeltség vegyvizsgáló-állomásának vizsgálatán megy keresztül. Az egész akció kedvező kilátásokat mutat és ezért érdemes, hogy tanfolyamot rendezzenek. A megnyitás után Darvas Ferenc dr., a kirendeltség igazgatója, ismertette a gyógynövénygyűjtemény felkarolásának gazdasági jelentőségét és a tervet, amelyben szerepel az összes drog és konyhakerti növények termesztésének és kezelésének ismertetése, továbbá az értékesítés és a kereskedelmi rész. A tanfolyam egyelőre 42 hallgatóból áll, noha sokkal többen jelentkeztek. A hallgatók túlnyomó része állami tisztviselő és katonatiszt.

A gazdasági nyugdíjgyűlés közgyűlése.

A „Mezőgazdasági és Erdészeti foglalkozók nyugdíjintézete” Budapest, 1920. április 30-án, pénteken délelőtt 11 órakor, a Köztelek ülés-terében tartja XXV-ik rendes közgyűlését. A tárgysorozatot a következők képezik: 1. Elnöki megnyitó. 2. A jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése. 3. Az igazgatóság jelentésének és az 1918. és 1919. évi zárszámadásnak és mérlegnek előterjesztése. 4. A felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése és az igazgatóságnak, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása. 5. Egy elnök és két alelnök választása. 6. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság kiegészítése választás útján. 7. Esetleges indítványok. — Ezt megelőzőleg ugyanaznap délelőtt 10 órakor tartja a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete rendes évi közgyűlését.

Az árterek beerdősítése. Matjanovich Károly kalocsai érseki uradalmi erdőtanácsos az Országos Erdészeti Egyesület székházában igen érdekes előadást tartott az árterekről és hullámterekről, tekintettel azok beerdősítésére. Mint az ártéri erdőgazdaság egyik leghivatottabb művelője értékes gyakorlati megfigyeléseinek közreadásával ismertette az árterek beerdősítésének eljárását és méltatta az ártéri és hullámterei erdőgazdaság fontosságát, amit egyébként a legközelebb mult és különösen a mai redkivüli viszonyok meggyőzően igazolnak. Eltekintve az ártéri és hullámterei erdők közgazdasági jelentőségétől, azok belterjes művelése a szigorú értelemben vett pénzügyi szempontból is rendkívül jelentős, mert az ártereken alkalmazható lényegesen rövidebb vágásforduló gyorsabb időközökben juttatja az erdőbirtokost az erdőtőke

gyűmölcssejhez, azonkívül manapság az ott igen jól tenyészhető lágy fanemek műszaki célra való alkalmazhatósága is hovatovább nagyobb tért hódít.

Mezőgazdasági beszerzési források. Hol lehet beszerezni mezőgazdasági terményeket, állatokat, baromfiakat tenyésztésre vagy fogyasztásra, sajtot, mézet, vetőmagot, bort s ib? Ezekre a napról-napra felmerülő kérdésekre ad feleletet a „Köztelek” szerkesztősége által összeállított „Mezőgazdasági Kalauz” című cimtár, amely gazdag gyűjteménye a különböző beszerzési forrásoknak. A vastos könyv több mint 10,000 címet ölel fel és nemcsak felsorolja azokat a gazdaságokat, amelyek a különböző állatfajták tenyésztésével, vetőmagvak termelésével, illetve növényi és állati termékek előállításával foglalkoznak, hanem részletes tájékoztató adatokat is közöl az egyes beszerzési forrásokról. Így tehát ugyszólván nélkülözhetlen a bevásárolni szándékozók számára. Különösen most tehet hasznos szolgálatokat ez a munka, amidőn a kereslet és kínálat között a láncszerkesztők kizárásával kapcsolatot létesíteni annyira fontos feladat. A „Mezőgazdasági Kalauz” megrendelhető a Pátria könyvkereskedésében (Budapest, IX., Üllői-ut 25.), ára 40 K. A könyv beszerzési költsége sokszorosán megtrül azáltal, hogy mindenki a gazdasági viszonyainak megfelelő beszerzési forrásokat választhatja ki, ezekkel közvetlen összeköttetésbe léphet és több ajánlat közül válogathat.

A gabonaforgalom felszabadításának kérdése Csehországban. A cseh nemzetgyűlés közéletmozgató bizottsága a minap tárgyalta Samalik képviselőnek az új termin szabadjogalmat célzó indítványát. Bimovec szociáldemokrata kijelentette, hogy pártja elvből ragaszkodik az összes mezőgazdasági termények állami kezeléséhez; a gabonáarak emelését ugyan pártolja, de egyúttal követeli a munkásság és a tisztviselők járandóságának megfelelő szabályozását. Srba államtitkár szintén az állami kezelés mellett emelt szót, indítványozza azonban, hogy egyelőre ne határozzanak az állami kezelés vagy a szabadforgalom kérdésében, hanem állapítsák meg a legsürgősebben a jövő termés gabonáarait. A földművelési minisztérium képviselője, Pazderka államtitkár kijelentette, hogy a minisztérium elvből a szabad kereskedelem mellett van. A komoly helyzetbe való tekintettel szintén legfontosabbnak tartja a gabonáarak mielőbbi megállapítását. Politikai okokból kívánatosnak tartja, hogy a gabonakereskedelem szabaddátétele ügyében most ne határozzanak. Samalik elnök rámutat az állami gabonahivatalban tapasztalható tarthatatlan állapotokra és a következőket indítványozza: A kormányt utasítsák, hogy a lakosság ellátásának biztosítására az 1920/1. gazdasági évben a következő intézkedéseket fogantossin: 1. A közéletmozgató minisztérium dolgozzon ki az új gazdasági évre egy pontos ellátási tervet, melyben megállapítandó az állami ellátásra utalt személyek száma és a külföldről behozandó élelmiszerek mennyisége azon az alapon, hogy a jövő aratást 25%-kal csekélyebbnek veszik fel, mint az előzőt. 2. A hazai termés által nem fedezett kenyérmagvak mennyiségét hozzák be idejében a külföldről. 3. Az 1920. évi termést tegyék szabaddá a következő feltételek mellett: A gazdák kötelezik magukat arra, hogy testületeik közvetítésével bizonyos mennyiségű kenyérmagot szállítsanak, mely a mult évi mennyiség negyötödé-

WOHANKA ÉS TÁRSA UTÓDA R.-T. Budapest, V., Vilmos-császár-ut 76. sz.
GÉPOSTÁLY. Nyersolajmotorok • Vetőgépek • Boronák • Konkolyozók
 Szecskavágók • Kukoricamorzsolók • Gazdasági malmok
 Teljes malomberendezések és egyes malomgépek azonnal raktárról szállíthatók. 8221

vel egyenlő. Ezen testületeknek adjanak bizományba gazdasági szükségleti cikkeket, mint mütrágyát, petroléumot, cukrot, szöveteket, lábbelit stb. A gabona ára legyen búzánál és rozsnál 200 K., árpnál és zabnál 160 K métermázsánként, még pedig úgy az állami szállításoknál, mint a szabad kereskedelemben. Együttel határozzák meg valamennyi életszükségleti cikk, különösen az ipari termékek legmagasabb árát. 4. A liszt árát állapítsák meg a gabonaárhoz mérten. A szegény néprétegeknek adjanak inségigazolványokat (fél lisztárak). 5. A határokat zárják el mindennemű élelmiszerkivitel elől. 6. A központokat, különösen a gabonaközpontot szüntessék meg. A gabonaelosztás történjék a mezőgazdasági tanácsok szakosztályai útján a közéletmezési minisztérium felügyelete alatt. A közéletmezési minisztérium képviselője ezt az indítványt elfogadhatónak jelentette ki. — Ezzel kapcsolatban megemlítjük azt is, hogy a prágai német mezőgazdasági központ március 17-én elhatározta, hogy a gazdasági termények felosztását követeli. A gazdasági agráriusok klubja újabban szintén a gabona és a többi szántóföldi termények szabad kereskedelme mellett foglalt állást és a jövőre nézve az eddigi legmagasabb árakat legkisebb áruul kívánja megállapítani.

Első Keresztény Biztosító Intézet R.-T. megalakulása. A gazdasági élet egyik jelentős megnyilvánulása volt márc. 27-én délelőtt az Első Keresztény Biztosító Intézet R.-T. megalakulása, amelyen a többek között résztvettek: Benárd Ágoston népjóléti miniszter, Raffay Sándor ág. ev. püspök, Szilassy Aladár, a budapesti ev. ref. egyház gondnoka, Meskó Zoltán államtitkár, Wolff Károly az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga elnöke, Baranyai Lajos, a központi sajtóvállalat vezérigazgatója, Miklós Ferenc dr., a Keresztény Szocialista Szövetség ügyvezető alelnöke, Palkovits László alispán, (Esztergom vármegye) Farkas Mátyás polgármester (Győr város), Gedeon Aladár kormánybiztos, Láng József, a GBSZ vezérigazgatója, Gothardt Domonkos, a GBSZ aligazgatója stb. A közgyűlés Láng József ajánlatára Szilassy Aladár, a budapesti ev. ref. egyház gondnokát választotta elnökének, azután megalakította a Gazdák Biztosító Szövetkezete, az Országos Közp. Hitelszövetkezete, a „Hangya” Termelő, Értékesítő és Fogyasztási Szövetkezet anyagi és erkölcsi támogatásával, az Első Keresztény Biztosító Intézet r.-t.-ot. Az Első Keresztény Biztosító Intézet r.-t. működését azonnal megkezdte. Egyelőre IX. ker., Üllői-ut 1. szám alatt rendezte be irodahelyiségeit, amely az érdeklődőknek készséggel áll rendelkezésére. Az igazgatóság elnöke: Wolff Károly dr.; alelnöke: Raffay Sándor dr.; az igazgatóság tagjai: Meskó Zoltán, Székely János, Czettler Jenő, Gömbös Gyula, Szilassy Aladár, Gebhardt Domonkos, Hoszu István, Kópeczek György. Az igazgatóság az intézet vezetésével ideiglenesen — míg az igazgatói állás betöltésére kerül — vezérigazgatói ügykörrel Gebhardt Domonkos igazgatósági tagot bízta meg.

Zöldségtermelési kötelezettség Svájcban. A háború élelmiszeri nehézségeit Svájc is megérezte, bár az eddigi külföldi behozatalt igyekezett minél inkább hazai termelés útján pótolni, aminek érdekében kényszerintézkedések megtételétől sem riadt vissza. Így a zöldségellátás biztosítása végett 1918-ban és 1919-ben a svájci szövetségi tanács törvényt hozott, mely kimondja, hogy minden földbirtokos és földhérlő köteles

legalább egy meghatározott minimális burgonya- és zöldségmennyiséget termelni. A községeknek azonkívül gondoskodniok kellett arról, hogy a területükön lakó családok, amennyiben ezt kérik, zöldség- és burgonyatermelésre alkalmas földet kapjanak. Föl lettek jogositva a községek arra is, hogy ha szükségét látják, a 20 és 50 év között levő férfiakat legalább 200 m² területnek zöldséggel és burgonyával való beültetésére kényszerítsék, esetleg az élelmiszerjegyek megvonásával is. A háború végével sokan azt gondolták, hogy ez a „Volksgarten”-mozgalom hamarosan véget fog érni, de ennek gazdasági, egészségügyi és erkölcsi előnyei olyannyira szembetűnők voltak, hogy a legújabb svájci statisztika a zöldségtermelés terén hatalmas haladást mutat fel, olyannyira, hogy ma Svájc többet termel és e tekintetben nincsen annyira a külföldre utalva, mint a háború előtt.

Háziipari felügyelőségek. A kormány hat háziipari kerületi felügyelőséget állított fel, még pedig kettőt Budapesten, továbbá Szekesfeherváron, Tapolcán, Algyón és Debrecenben, előzőn háziipari kerületi felügyelővel. A felügyelőségek feladata minden, a háziiparral kapcsolatos ügyre kiterjed, főleg a nyersanyagtermelés irányítására és biztosítására és arra, hogy minél több termelő telep álljon rendelkezésre. Az akcióba bevonták az állami, megyei, községi alapítványi telepeken kívül az árvízmentesítő társulatokat és a magántelepeket is. Gondoskodás történt arról is, hogy a létesített kerületi felügyelőségek miként kapcsolódjanak bele a már meglévő gazdasági intézményekbe és közgazdasági szervezetekbe. A felügyelőségek létszámának szaporítása, illetve a jelenleg túlnagy kerületek kibővítése a háziipari fejlődésével párhuzamosan fog haladni, valamint a felügyelőségek ügyköre a gyakorlat kívánalmainak megfelelően fog módosulni.

Baromfikolera elleni vakcina. Lapunk hasábjain ismételték megemlékeztünk azokról a kedvező eredményekről, amelyeket a gyakorlatban a Szász-féle baromfikolera-ellenes vakcinával értek el. Ennek a vakcinának termelője, Szász Alfréd dr. a gazdaközönség tájékoztatása érdekében annak közlésére kérte meg lapunkat, hogy baromfikolera-ellenes vakcinájának a termelését, avagy forgalombahozatálát semmiféle vállalatnak át nem engedte és ilyen irányú tárgyalásokba senkivel nem bocsátkozott. Ilyen irányú híresztelések tehát megtévesztések s a hasonló név alatt máshonnan kínált termékek pedig utáztatok, amelyekhez semmi köze sincs. A gyakorlatban immár ötödik éve alkalmazott és jól bevált eredeti Szász Alfréd-féle baromfikolera-ellenes vakcinát (tartósan inaktivizáló ojtóanyagot) miként tanulmányaival kapcsolatosan eddig, ugy továbbra a jövőben is egyedül maga termeli Budapest, VII., Stefánia-ut 1/a szám alatti intézetében.

Tejgazdasági ellenőrök jelentkezése. Mindazok, kik a sárvári tejgazdasági szakiskolán és a kisbéri tejmunkásképző-iskolán a tejelést ellenőrző tanfolyamot sikeresen elvégezték, továbbá azok, akik az utóbbi iskolában az 1914. év júliusában megkezdődött tanfolyamot a háború kitörése következtében be nem fejezheték, de a pályán működni óhajtanak, nyilvántartásuk s esetleg már ez év május elsejével történő alkalmaztatásuk céljából haladéktalanul tudassák címüket a földművelésügyi minisztérium tejgazdasági ügyosztályával.

A közgazdasági egyetem dekanátusa megkezdte hivatalos működését; helyisége a tudományegye-

tem épületesoportjához tartozó Eszterházy-utca 3. szám alatt a II. emeleten vannak. Akik a beiratkozás és a tanterv iránt érdeklődnek, naponta 9 órától 1 óráig felvilágosítást kaphatnak. A prodekan fogad minden kedden és szerdán délelőtt 11—1, pénteken 1/2—1/2 óráig. Más időben a hivatalos személyzet szolgál felvilágosítással.

Burgonya- és tengeriföld a tisztviselőknek. Kaposváron a birtokosok 92 hold szántóföldet adtak a tisztviselők részére burgonya és tengeri vetésére, valamint konyhakertészeti célokra.

Az állami rézgálic ára. Értesülésünk szerint a rövidesen megejtendő második állami rézgálic-kiosztás alkalmával a rézgálic ára kilogrammonként 40 korona lesz.

Paprikakivitel Amerikába. A Paprikakiviteli Szindikátus a földművelésügyi minisztérium Gyógynövény- és Paprikakivitelével karöltve, kereskedelmi összeköttetést létesített az északamerikai Egyesült-Államokkal és több vagon paprikát helyezett el Amerikában. A dollár magas ára ezt az üzletet az országra nézve különösen értékessé teszi. Remény van arra, hogy újabb paprikátételeket is tud a kirendeltség Amerikában elhelyezni, amire nézve a tárgyalások már folyamatban vannak.

Pénzügyi hírek.

Magyar—Olasz Bank. A Magyar—Olasz Bank R.-T. alakuló közgyűlése e hó 19-ikére van kitűzve. Ugyanerre a napra van egybehíva a *Magyar Fakereskedők Hitelintézete R.-T.* (Fabank) és a *Magyar Országos Bank R.-T.* közgyűlése, amelyen az illető igazgatóságok javaslatai értelmében ezen bankoknak az ujonnan alapítandó *Magyar—Olasz Bank Részvénytársasággal való fuziója* tárgyában fognak határozni. Az új bank részvénytőkéje 300 millió koronában — 1.500.000 darab 200 K. névértékű részvény — fog megállapítani. Ezen részvények közül 720.000 darab — minden régi részvényre két új részvény — a Fabank részvényeseinek, 210.000 darab — 25 régi részvényre 42 új részvény — az Országos Bank részvényeseinek fog átengedtetni, míg 570.000 darab részvényt az olasz csoport — amely a *Banca Commerciale Italiana*ból, *Castiglioni* Camillóból és a *Soc. Italiana di Credito Commerciale*ből áll — 100 százalékos felpénzzel készpénzben fog befizetni. Ehhez képest az új bank tevékenységét 300 millió korona részvénytőkével és 190 millió korona nyílt tartalékkal fogja megkezdeni. Az olasz csoport továbbá a *Magyar Jelzálog Hitelbank*tól a Magyar—Olasz Bank R.-T. számára megvásárolta a *Magyar Agrár- és Járadékbank R.-T.* részvényeitől a Magyar Jelzálog Hitelbank tulajdonában volt állományt és tárgyalások vannak folyamatban, amelyek a Magyar—Olasz Bank R.-T. és a Magyar Agrár- és Járadékbank R.-T. közötti szoros együttműködés módozatainak megállapítását célozzák. A személyes kérdések tekintetében közlik velünk, hogy a Magyar—Olasz Bank R.-T. elnökéül *Castiglioni Camilio*, alelnökéül pedig *Guiseppe Toepitz*, a Banca Commerciale Italiana vezérigazgatója, *Fónagy Aladár*, a Fabank elnöke és *Madarassy-Beck Gyula*, a Magyar Jelzálog Hitelbank és a Magyar Agrár- és Járadékbank R.-T. elnöke vannak kiszemelve. A Magyar—Olasz Bank R.-T. vezérigazgatója dr. *Eber Antal* lesz, aki a Magyar Agrár- és Járadékbank R.-T. vezetését továbbra is megtartja.

FŐVÁROSI TEJ- ÉS TEJTERMÉKÜZEM RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPÍTÁS ALATT:

tejtermelők és fogyasztók közös alapítása biztosítja minden termelő részére a legkedvezőbb tej- és tejtermékértékesítést. Pénzbefektetésül is a legelőnyösebb a vállalatban részvényeket jegyezni.

Felvilágosítást nyújt az alapítási iroda: BUDAPEST, IV., PIARISTA-UTCA 6. SZ.

A Magyar Fakereskedők Hitelintézete Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy megállapította az április hó 19-ére egybehivandó közgyűlés elé terjesztendő 1918—1919. évi mérleget, amely 15.861,528 korona tiszta nyereséggel zárul. Az igazgatóság javasolni fogja, hogy az alapszabályszerű levonások után fennmaradó összegből 1—300,000. számú 300,000 drb részvény után az 1918. évre részvényenként 20 korona, az összes 360,000 drb részvény után pedig az 1919. évre részvényenként ugyancsak 20 korona osztalék fizetessék. Javasolni fogja továbbá, hogy a Magyar Fakereskedők Hitelintézete Részvénytársaság, a Magyar—Olasz Bank Részvénytársasággal egyesüljön.

A Mezőgazdasági Ipari r.-t. április 6-án tartotta ideai közgyűlését. A mérleg szerint az ideai nyereség: 815,963 K.-nak értékesítkedés címén való leírása mellett 2.240,861 K. A társaság vállalatának nyers jövedelme megközelíti a 10 millió K.-át.

A Magyar Unio Bank részvénytársaság f. hó 25-én tartja közgyűlését VI., Andrásy-ut 21. szám alatti helyiségekben, melynek egyik tárgya lesz az alaptőkének 21 millióról 40 millióra való felemelése. Az 1919. évi tiszta nyereség 2.751,018 korona 93 fillért tesz ki.

A Magyar Országos Bank Részvénytársaság igazgatósága megállapította az egyesített 1918. és 1919. üzletvekre vonatkozó zárszámadást, mely 10.599,179 korona 81 fillér tiszta nyereséggel záródik. Az igazgatóság az április 19-ére egybehivandó közgyűlésen javasolni fogja, hogy az 1918. és 1919-ik üzletvekre egyenként hat-százalékos osztalék, azaz összesen 48 korona fizetessék. Az alapszabályszerű jutalékok és egyéb leírások levonása után még fennmaradó összegből 2.731,517 korona 36 fillér a tartalék-alaphoz csatoltatik, miáltal az 10.000,000 koronára emelkedik, 200,000 korona a tisztviselői nyugdíjalap gyarapítására fordítatik és 300,082 korona 45 fillér új számlára vezetetik elő. Az igazgatóság elhatározta továbbá, hogy a közgyűlés elé azt az indítványt fogja terjeszteni, hogy a Magyar Országos Bank Részvénytársaság a Magyar—Olasz Bank Részvénytársasággal egyesüljön.

A Bóni Gyártelep és Mezőgazdasági R.-T. igazgatósága ülést tartott, melyen örömmel vette tudomásul a vezérigazgató azon jelentését, hogy a vállalat nyírbátori telepei a román megszállás alól felszabadultak és hogy sikerült a gyárak és gazdaságok nagyértékű készleteit teljességükben megőrizni. Az igazgatóság ezután megállapította az 1917—18. és 1918—19. évi üzletvekre mérlegét és a folyó hó 28-án megtartandó közgyűlésen javasolni fogja, hogy az ezen évekre 12 és fél százalék, azaz 25 K. illetőleg 15 százalék, azaz 30 K., összesen tehát 55 K. fizetessék osztalék fejében minden 200 K. névértékű részvény után. Ezenkívül az igazgatóság, tekintettel a vállalat üzemeinek folytonos fejlődésére és készleteinek gyarapodására, további tökémesítésre fog a közgyűlés-től felhatalmazást kérni.

NYILTTÉR.

A rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Azonnali szállításra kapható:

13 kocsirakomány 30 kg.-os sín,
3 kocsirakomány 55 kg.-os sín és
kapcsolószerek,
15 drb répakocsi 760 mm. nyom-
távolságra és 1 drb 80 HP. szabványos
nyomtávolságu gőzmozdony.

Kérdezősködések „Vasut 7826” jelűre a
kiadóhivatalba kérünk. 7826

ERDÉLYI MÁRK

GŐZ- ÉS MOTOREKE ALKATRÉSZ GYÁRA
BUDAPEST,
VI., LEHEL-UTCA 10.

Telefon: 28—23. — Sürgőnyel: „Gőzeke.”

ELVÁLLALJA:

GŐZ- ÉS MOTOROS SZÁNTÓGÉPEK, valamint bármely
rendszerű BILLENŐ EKÉK, KULTIVÁTOROK, GŐZ-
BORONÁK stb. SZAKSZERŰ JAVÍTÁSÁT, ugyanzintén
az összes KAZÁNJAVÍTÁSI MUNKÁLATOKAT. 8165

2 drb használt 1500 % Welger gyártmányu

szalmaprés
jutányos áron eladó.

Érdeklődések „WELGER” jelűre a kiadóhiva-
talba kérem. 8408

Lugló, szóda és hamuzsír nélküli

SZAPPANT 6810

főzhet magának pár koronáért, ha válaszbélyeg
beküldésével díjmentes prospektusért
PAP vegyszertári laboratóriumához fordul
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 59. sz.

„PÁTRIA” HETI ELŐJEGYZÉSI NAPTÁR

1920. ÉVRE (52 leszakítható lappal).

Ára példányonként 8 korona.

Kapható a „PÁTRIA” R.-T. KÖNYVKIADÓ OSZTÁLYA-
BAN, BUDAPEST, IX., ÜLLŐ-UT 25. SZ. (Köztelek)

Legjobb minőségű **MAYUNGA RAFFIA,**

98-99%-OS RÉZGÁLIC

helybeni raktárunkról napi áron azonnali szállítható.

Érdeklődők forduljanak a kiadóhivatalhoz

„Raffia 8409” jel alatt. 8409

DÁNIEL MAGKERESKEDÉS,

Budapest, VII., Baross-tér 22. (Rottenbiller-utca 1. sz.)

Fajliszta, magas csiraképességű, szavatolt minőségű

**mezőgazdasági, konyha-
kertészeti és virágmagvak.**

Legjutányosabb és legmegbízhatóbb beszerzési
forrás gazdaságok, kertészetek részére.

Legmagasabb napi áron vásárolunk:

lóhere-, lucerna-, baltacim-,

valamint egyéb gazdasági magvakat. 8435

FASZENET, szárított, állomáson vagy
vagontelekben veszünk.

Száritó-Fűtési Vállalat, Budapest,

V., Pannónia-utca 2/B. 8435

MEGJELENT!!!

SZILASSY ZOLTÁN

az OMGE igazgatója

szerkesztésében a

KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR

1920. évi folyama.

A „Köztelek Zsebnaptár” huszonhatodik
évfolyama két kötetben jelent meg. Az első
kötet a tulajdonképpeni Zsebnaptár, amely a
naplári részt, a jegyzéknaplót és a vásárok jegy-
zékét tartalmazza; a második kötet, a szak-
közleményeket tartalmazza. A „Köztelek Zseb-
naptár” két kötetének ára OMGE tagoknak
és a „Köztelek” előfizetőknek bermen-
tes küldése! 30 K O R O N A N.

Az összeg előre beküldendő!

Megrendelhető a „KÖZTELEK” kiadó-
hivatalában és a „Patria” könyvkeres-
kedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Vetőmagvak.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetségének jelentése.)

Lóheremag. A külföldi vételmegbizások teljesen hiány-
zanak, minek folytán a vetők tartózkodó álláspontonra
helyezkedtek. Irányzat lanya.

Lucernamag. Tiszántúlról még mindig nagy a kínáló-
melynek csak egy része talált elhelyezésre. Nyersáru
irányzata csendes. Olomzárólt áru iránt a gazdák részé-
ről még mindig tart az érdeklődés.

Fehérheremag és biborheremag iránt a külföld állan-
dóan érdeklődést mutat. Irányzatuk szilárd.

Muharmag keresett. Irányzata szilárd.

Tavaszi búkköny elhanyagolt. Irányzata lanya.

Árak nyersáruért 100 kg.-ként a következők:

Lóheremag	4500—5500 K.
Lucernamag	5400—6500 "
Fehérheremag	9000—11000 "
Biborheremag	1300—1500 "
Lóbab	1500—1550 "
Ószi borsó	1250—1400 "
Szószbúkköny	1300—1400 "
Tavaszi búkköny	1000—1100 "
Muharmag	1400—1500 "

Védjük meg sertésállományunkat!

5330

Gazdák figyelmébe!

Előzetesen kipróbált és hatásaiban kiválóan bizonyult

SERTÉSPESTIS-ELLENES OLTÓANYAGOT

(defibrinált vér) állandóan termel és bármilyen mennyiségben szállít

LABORATORIUM VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE R.-T. BUDAPEST, IX. KER., LÓNYAT-UTCA 18 B. SZ.

Sürgőnyel: „VACCIN” BUDAPEST.

ZSÁKOK, PONYVÁK kölcsön és eladás. **NAGEL ADOLF** Szőlőkötöző fonalak. **NAGEL ADOLF** zsak- és ponyvagyár és kölcsönintézet Budapest, V., Arany-János-u. 10. Filók: FIUME, ZAGREB, TRIEST, WIEN. Telefon: 35-92, 80-82, 104-10, 164-00, 17-79.

Legeltetésre bérbé adnék 3300 holdas gazdaságomból kora tavaszi kezdettel késő őszig tartó jó mezei és erdei legelőből álló, körülbelül 1400 holdas területet a hozzá szükséges épületekkel együtt. Értekezhetni: **Klein Testvérek Budapest, Podmaniczky-utca 5.** (Telefon 63-17.) vagy **Magyargencs, u. p. Mezőlak, Vas megye.** 8419

Eladó és bérbeadó birtokokat keresek. Szíves ajánlatokat kérek. **Schwarz Gusztáv** banküzlete Budapest, V. kerület, Gizella-tér 6. szám. 8403

TÁRSAT keresek

szabadalmi rendes nagyságban előállításához, mely áll a már gazdaságokban meglévő gőzlokomobil vagy más motoroknak könnyen szántógarnitúrára való átalakításából a Lakos-féle legújabb rendszerű horganykoesival és billenő-ekével. A mai korban igen aktuális és hálás. 8434

Cím: **LAKOS GÉZA** gézeközpész, **RÁKOSCSABA** (Goldmann-major).

Ingyen villamoscséplés vizimalommal.

Megfelelő dinamó- és villanymotorbeállítással minden vizimalom vilányal cséplhet. A dinamó a világítást is szolgálhatja. Meglévő dinamókat felhasználhatunk vagy becsereztünk. 6441 Költségvetés, felvilágosítás díjaitalan.

ELEKES és TÁRSA, Budapest, VI., Eötvös-u. 44.

ELADÓ

30.000 darab hasított téglia-szőlőkaró. Érdeklődők forduljanak a **Suri uradalom jószágkormányozóságához SUR, VESZPRÉM M.** 8890

Keresek 800-1000 holdig terjedő bérletet Pest közelében. **ifj. Krepuska Géza**, Budapest, VIII., Reviczky-utca 4. 8483

Téglát

gyárthat mindenki gazdaságában cementtel vagy mészszel a mai árnál jóval olcsóbban téglagyártógéppel.

Delmár Béla ökl. gépészmérnök, építőmester Budapest, VI., Eötvös-utca 21. Telefon 177-66. 8444

Eladó

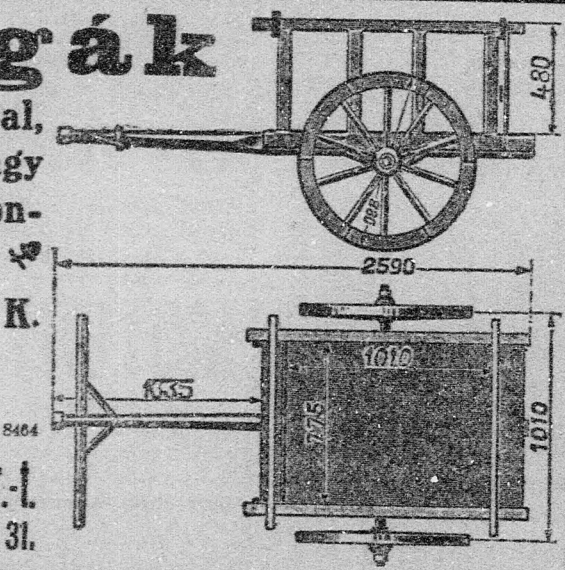
Százsoros sima szőlővessző, gyökeres 2 éves szőlőoltványok, sima és 2 éves gyökeres iskolázott hazai szőlővesszők nagy mennyiségben. **Molnár Mihály**, Abaujszántó. 2449

Taligák

oldaldeszékázattal, erős kivitelben, nagy mennyiségben azonnal szállíthatók.

Darabja 2300— K.

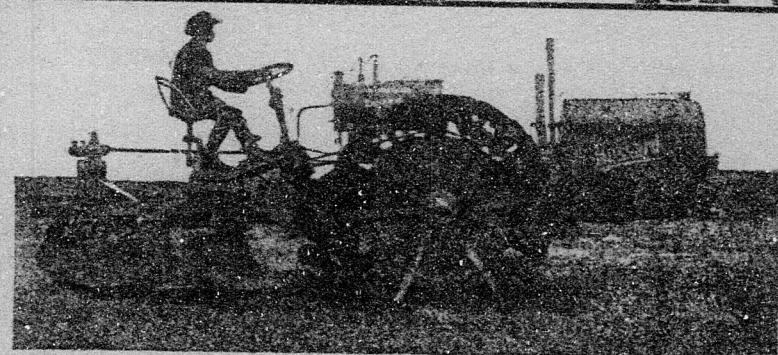
MÁTRAI ANTAL és Tsa. r.-l. Budapest, VI., Teréz-körút 31.

BUDAPESTI INGATLANOKAT KEZELŐ ÉS KARBANTARTÓ R.-T.

BUDAPEST, VII., Aréna-ut 19. sz.

Elvállalja a birtokon levő kőműves-, cserepes-, bádigos-, vízvezeték- és villanszerelő-, lakatos-, kályhás-, ács-, asztalos-, üveges-, szobafestő-, mázolómunkákat mindennemű anyag hozzáadásával, vagy anélkül a legjutányosabb árban. Kivánságra a munkák felvétele végett építőmesterünket kiküldjük. A költségek fizetése: az építőmester napi 100 korona, vasúti költség és ellátás. 8431

UJDONSÁG! 3-4 vasu **UJDONSÁG!**

eredeti Bussard, szabadalmazott félmerev rendszerű, német gyártmányu

SZÁNTÓGÉP

rövidesen megérkezik. Felhívásra készséggel szolgálunk árajánlattal és szakleírással. 8401

Magyarországi vezérképvislet:

DÉNES B. BETÉTI TÁRSASÁG Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 61.

GÖZEKE

-részleteket mindenféle gyártmányu gézekébe készit és szállit preciz kivitelben acélfogaskerekeket, fémcsapágyakat, tűszekrényeket, ekevasakat stb. **SODRONYKÖTELEKET** Eladó: 5-ös „KEMNA” eke altalajúróval. 8036

SZILÁGYI és DISKANT gépgyára, Miskolcon.

LÓTARTÓK! Mindegyféle lószerszámot Kolhányi Testvérek szállítunk bármily mennyiségben.

Gazdasági építkezésekhez istállóablakok, vasajtók, hordtornák, lefolyó csövek, tetőablakok stb. fűzőkötőknél, vízlatányok, nagy választékban raktárról kaphatók: **FARKAS ÉS TÁRSA** lakatosárnyár, Budapest, VI., Lohol-utca 8. Telefon: 82-70. 8369

98-99%-os elsőrendű minőségű Rézgálic raktárról ismét nagyobb tételekben azonnal kapható: **Szoatagh Pál** cégénél, rézárú- és szerszámgyár, Budapest, IX., Üllői-ut 19. Telefon: József 99-44. 8335

RÉZGÁLIC, KOCSIKENŐCS, mindenemű OLAJOK 8337 raktárról azonnali szállításra kaphatók **„INDUSTRIA” KERESKEDELMI VÁLLALAT** BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 29.

I-a színbőr gépsziját, lömitéseket, körfűrészasztalokat, mezőgazdasági vasárúkat, vaslemezeket, satukat és az összes szerszámokat raktárról azonnal szállítja **Szifágyi György** műszaki, szerszám- és vasárúüzlete, Budapest, V., Pozsonyi-ut 4/d. (Palatinus-ház.) Telefon: 21-87. 8278

Repcét, napraforgómagot és mindenféle olajmagvakat, valamint cirokmagot és cirokszakált napi áron veszünk. **Zsoldos Részvénytársaság** elajmálma **Szentesen.** 8383

Istálló-, magtár-, melegágyablakokat, vasajtókat és rácsokat korvasított vasból ölecső árban szállít **Faragó és Társa** gazdasági vasárúgyár és istálló-berendezések gyára, Budapest, VI. ker., Béke-tér 8. szám. 8387

Rézgálic, raffiaháncs, szicíliai kénpor 8388 közvetlen nagybani behozatala, legolcsóbb beszerzési forrása **DÉNES ÉS TÁRSA** Budapest, V., Árpád-utca 7. szám. Telefonszám: 41-14. — Sürgönycim: Mercator, Budapest.

Birtokbecslést, gazdasági ügyvitel és számadások ellenőrzését, gazdasági üzemtervek felállítását és üzemberendezéseket végez kiváló praxissal rendelkező, okleveles gazdasági tanácsos. Megkeresések: **„ÖKONÓMIA” Mezőgazdasági és Kereskedelmi R.-T.,** Budapest, V., Náder-utca 34. Sürgönycim: Aninál. Telefon: 5-77. 8279

150-200 anyabirkát keresek feles tartásra akolhádi gazdaságomba (Tiszasüly mellett). **Cimem: Bárczay Gyula, Tiszabura.** 8389

Eladó mezőgazdasági gépek és eszközök. A Mező- és Erdőgazdasági Hadianyag Értékesítő R.-T. f. a. kezelésében álló, hadi leszerelésből eredő mezőgazdasági gépek és eszközök a m. kir. földművelésügyi miniszterium 56279/920. sz. rendelete folytán mezőgazdákknak vagy mezőgazdasági szervezeteknek, termelőknél eladatnak.

Burgonyatermelő uradalmak figyelmébe! A burgonyatermelés, nemesítés, feldolgozás minden ágában kül- és belföldi tapasztalatokkal rendelkező szakember elvált még egy-két intenzív kezelt uradalomban: új fajták előállítását, egyéni és tömegtenyésztés kiválasztást, betegségek elleni védekezést, korai és évelő burgonyatermelést, feldolgozó gyárak, üntöző és öszi telemek berendezését. Megkereséseket kérek „Intenzív 8440” jelűre a kiadónivalba. 8440

Egy új 8-10 HP. benzinlokomobil és egy N. A. G. 40 HP. teherautómotor hűtővel együtt eladó. **Friedrich-gyár, Mátyásföld.** 8426

Eladásra kerülnek: gőzcsepplőkészletek, benzinmotorek, traktorok, cséplőszekrények, caterpillárok, vetőgépek, lókapák, ekek, boronák stb., stb. Az összes anyagok szakértő bizottságilag felbecsülve. Felvilágosítást nyújt a **Mező- és Erdőgazdasági Hadianyag Értékesítő Részvénytársaság,** Budapest, IV., Kecskeméti-utca 13. félémelet. TELEFON: 78-58. 8477

MEZŐGAZDASÁGI ÉS IPARI GÉPKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, V., BALATON-UTCA 12. SZÁM. **AVÁNLJA: VERMOREL** rendszerű veresréz, sárgaréz, galvanizált horgany és fényezés horganyfémez **CORONA** permetezőit, szőlőből készült zuzó, morzsoló, szeleskavógó, répvágó és daráló gépeit, **PRATZNER** világhírű vetőgépeit és kétgéprendszerű tulhevitett gőzű **ekekészleteket.** Árajánlattal készséggel szolgálunk! 8378

Keresünk azonnali átvételre 2 db ötvenéves fajtszta **mangalica** és 2 db ugyanennyi idős **berkshire tenyészkannt.** Ajánlatok **Bérgazdaság, Zámoly, Fejér megye** címre küldendők. 8433

Megvételre keresek 150-200 darab **rambouillet** vagy **merino-precoce** nősténytejtőt vagy hársányt. **KUNFFY LAJOS** Somogyvár, per Balatonille. 8425

A csurgói bérgazdaságnál eladó: 2 darab **cséplőszekrény** 54" széles dobbal, 2 darab **elevátor,** 1 darab **8 lóerejű lokomobil.** A gépek használt, de kifogástalan üzemképes állapotban vannak. **Cim: Bérgazdaság, Csurgó, Somogy megye.** 8424

Eladó egy 10-12 éves és egy 3 éves szép és jó mén, 25 darab merinó kos. Megtekinthetők: **Babócsán, Somogy m., gr. Somssich Bélánál.** 8390

NEUSCHLOSZ-LICHTIG REPÜLŐGÉPGYÁR ÉS FAIPAR R.-T., BUDAPEST. Központi iroda: BUDAPEST, V., BALATON-UTCA 2. Telefon: 156-54. 79-43. Gyártelepek: BUDAPEST, V., POZSONYI-UT 21-23. PESTSZENTLŐRINCZ, GYÓMROÍ-UT. ALBERTFALVA. **GYÁRT:** Gazdasági szekereket, szekeralkatrészeket, kerekeket, talicskákat, mindenemű számszámnyeleket, u. m. kasza-, gereblye-, ásó-, kapa-, csákány-, lapát- stb. nyeleket, konyhabortot és konyhaeszközöket, azonkívül parkettát, butort, torna- és sportszereket, repülőgépeket. 8421

Tejszállítások alkalmával a kannákat „MAGNOL” fertőtlenítővel öblitse. A baktériumokat elpusztítja. Egy csomag ára 5.- Korona. **DISTOL,** biztosan ható szer a mételykór ellen. Közelebbi felvilágosítással a gyár készséggel szolgál. 8423 **Készíti: „CHINDIN” gyógyszer- és vegyészeti termékek gyára r.-t. (Dr. Kereszty és Dr. Wolf) Ujpest, Tó-utca 5.**

ÜVEG melegágyak, ifj. WEISS GYULA táblaüveggyárykereskedőnél, Budapest, V., Vadász-u. 29. TELEFON: 44-19. Sürgönycim: Weiss 4419
 üvegházak, ablakozására és mindezenmü táblaüvegek.

Lópatkók! Kutya-jegyü, 0, 1, megmunkálva, acél-platinával, felverésre készen. Szállítja: **FARKAS és TÁRSA**, lakatosárnygár, Budapest, VI., Lehel-utca 8. szám. 8467

STOCKEKE

40 lóerejü, négyvasu és egy 50 lóerejü, hatvasu, azonnal kaphatók. Cim: **Kellner Antal és Fia**, Budapest, V., Berini-tér 4. szám. 8445

Rézgálicot, valódi aussigit 98-99/0. OS. prima Mayunga raffiat szállit azonnal raktárról kisebb és nagyobb tételben Budapesti közfogyasztási és kölcsönös szövetkezet, Rákóczi-ut 51. Jogszaki ügynökök egy helyben mint vidéken és utazókat díjaznak. 8475

FASZENET, tüzifát 8459

vagontételekben azonnal szállitunk bármely állomásra. Szállitási igazolványokról mi gondoskodunk.
ÁLTALÁNOS SZÉNKERESKEDELMI VÁLLALAT
 Budapest, X., Schuster-János-tér 1.
 Telefon: József 90-18. Telefon: 48-77. Sürgönycim: Szenvai.

Cseplőgéphajtó főszi

kerestetik megvételre. Ajánlatok minőség, hossza és ár megjelölésével **Bellán Gyula**, Barvas, Bihar megye címre küldendők. 8438

Jármosökröket, elad
 üszöket, teheneket és tinókat

Vágómarhákat, vásárol
 juhokat, levágásra és tartásra

Faragó Adolf
 szarvasmarha- és juhbizományos, Budapest, VII., Aréna-ut 11. Telefon: József 42-86. 7987

Merino-Precoçe tenyészkosok
 Kiváló minőségben eladók a csurgói bérgazdaságban.
 Cim: 8468
MELLER HENRIK Csurgó, Somogy megye.

Szállitunk gazdasági malomokat, teljes malomberendezéseket, henger-székeket, köjاراتokat és mindenféle malomgépeket,
Radiál-szítákat, mindenféle gazdasági gépeket.

Vállaljuk mindenféle malom- és gazdasági gépek, motorok és cseplőgaritúrák szakszerű javítását teljes jóállás mellett. — Malomhengerek rovátkolását és csiszolását elvállaljuk a leg-szakszerűbb és legprecízebb kivitelben.

KOVÁCS ÉS TÁRSA malomberendezési és felszerelési vállalata Budapest, V., Alkotmány-utca 25. sz. 8373
 Telefon: 104-52.
 Vállalatunk napi egy óra többletet dolgozik a magyar nemzet javára.

RAFFIA
 kapható
Szabó Sándor
 magnagykereskedő cégnél
 Budapest, VII., Murányi-utca 13.
 Vidékre szállitok postacsomagokban is.
 Kérjen ajánlatot. 8447

Eladó a Tiszadobi **HEUCKE-féle hetes billenő eke** és egy garnitúra használt cseplőgéprez. 8397

A nagy árnyánra való tekintettel ez alkalommal kérem az igen tisztelt gazdasági közönséget, hogy szükségletét szabadalmi arányt már most biztosítva, hogy annak idején a szállitást akadálytalanul eszközölhessen.
 Raktár-él postán is azonnal szállithatók.
KEMÉNY MAMÓ gazdasági szükségletű cikkek üzlete, BUDAPEST, V. Rudolf-rakpart 8. 8132

Zsák- és ponyvakölesözés. ZSÁK- ÉS PONYVAKERESKEDŐ
 vétel és eladás. 8145
PATAK HUGÓ Iroda: BUDAPEST, V., ALKOTMANY-UTCA 19. Telefon 156-76. Fióktelep: FIUME, BAROSS-RIKÓTÓ.

Eladó gróf Zichy Rafael ur ömeltósága zichyfalvai uradalmában (u. p. Sárszentmihály, vasutállomás Székesfehérvár és Szabadhatlyán) egy darab 3 1/2 éves angol félvér
TENYÉSZMÉN.
 Apja: Beau Pere angol telivér, származik Bona Vista és Perette angol telivérektől. Ugyanott eladó 4 darab 1 1/2 éves szimmentáli
TENYÉSZBIKA.
 Bővebb felvilágosítással szolgál és a venni szándékozó érdeklődőkért kocsit küld a fenti állomásokhoz az uradalmi földközöség, Sárszentmihály. 8424

A leveleki Molnár Gusztáv kiskoru gyermekeinek tulajdonát tevő és Levelek és Magy községek hatá-
 rában fekvő, mintegy **4000 magyar holdnyi tagos birók,** szeszgyárral és gazdasági épületekkel együtt
1921. március 1-től 8439
 kezdődőleg **haszonbérbe kiadó.** A haszonbérleti feltételek megtudhatók **Mezőssy László** vagyonkezelőtől (Zalkod, u. p. Viss, Szabo és vm.), aki szükség esetén levélbeni meghívásra Nyiregyházára is bejöhet.

Gazdasági, téglagyári, vegyipari stb. gépek, szivattyúk, gőz-gépek, lokomobilok, szivógáz-, benzin- és nyersolajmotorok **javitását, átalakítását, hengerrovátkolást** gyorsan és pontosan végzi, mezőgazdasági gépeket, villamosberendezéseket **szállit és szerel** 8457
KNORR JÁNOS VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR, ESZTERGOM. Vasut- és hajóállomás.

Aratógépek
 a legkifogástalanabb **eladók** és pedig: 18 darab Walter A. Wood, 7 darab Eckert, 10 drb Umrath, 1 drb Massey-Harris, 1 darab Frost és Wood. Valamennyi 5 lábás marokaratógép. Értékezni lehet: **BUDAPEST, VIII., Práter-utca 59/a, II. em. 23. sz.,** naponta délután 2 óratól 1/24 óráig. 8460

Érett komposzt(szemét-)trágya eladó.
 A Székesfőváros pestszentlőrinci szeméttelépén igen nagy mennyiségü, különösen szőlők, de szántók trágyázására is alkalmas 4 éves érett komposzt(szemét-)trágya 100 métermázsas vagononként az előrehaladott idényre való tekintettel további intézkedésig le-szállitott áron, vagyis 400 (négy száz) koronáért eladó. Ezen árban a fel-rakás és Pestszentlőrinc-Kavicsbánya, Soroksár vagy Soroksárpéteri állomásra való vontatási költség is bennfoglaltatik. Megrendelésre a szállitás azonnal eszközöltetik. Vételár a megrendeléssel egyide-jűleg befizetendő a Székesfőváros köztisztasági hivatalának pézstá-ránál (Budapest, VIII., Kun-u. 8.) postán vagy közvetlenül d. e. 9-1 óra között. A megrendelőlevelek akár a köztisztasági hivatalhoz, akár közvetlenül a szemétszállító és feldolgozóüzem üzemvezető-ségéhez (Pestszentlőrinc) intézendők. Telefonon érdeklődni lehet a szeméttelép belső átmenelőállomásán: József 6-82.
 Ügynökök, viszonteladók kizárva! 8455

Használt és új **zsákok, ponyvák, zsinegek** **FLEINER JENŐ** és Tsa
 kölesön és eladás **F** zsáknagykereskedők, BUDAPEST, V., Perczel-Mór-u. 4. TELEFON: 119-78.

Allandóan vásárolunk: Használt gőzlokomobilokat, szivógáz- és nyersolaj-lokomobilokat, teljes cséplőkészleteket, malomhajtásra szolgáló féltstabil gézgepeket, szivógáztelepeket, gőzekekészleteket, motorekéket stb.

A MAGYAR ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRA új cséplő-készleteit eladjuk és használt gépeket cserébe veszünk.

FEHER MIKLÓS GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, V., Váci-ut 80. 8307

Ajánlunk: Sárga kénlapot, nyers perocidot, vasgálicot, gépszirt, lakkot, kencét, kencepótlékot

Vajda Pál és László, lakk-, kence- és vegyszertgyár, Budapest, V., Lipót-körút 4. sz. 8155

Haszonbérbe kiadó

1920. október 1-től Pusztakakaton (kenderesi határ Jásznyágykunszólók megye) 891 magyar hold földbirtok. Értekezni lehet Gajzágó Miklósnál, Budapest, Török-utca 8. Közvetítők nem díjaztatnak. 8199

MEGRONGÁLT VILLAMOSTELEPEK, berendezések, gazdasági telefonok javítását és szerelését jutányosan, garancia mellett készíti:

HELLER VILMOS elektrotechnikai vállalata
BUDAPEST, VII., Jósika-utca 10. Telefon: József 130-64.
Szerelési anyagok állandóan raktáron. 8414

Eladó és bérbeadó kisebb-nagyobb birtokokat keresek. Szíves ajánlatokat kérek.

Schwarz Gusztáv banküzlete
Budapest, V., Gizella tér 6. 8388

Magánjáró 6 HP. MÁV. gyártmány, 9 éves, 10 légkörös, hozzá cséplő 54", teljesen üzemképes állapotban, teljes felszereléssel eladó. Megtekinthető Zsirus Sándornál Cegléd, Gróf Károly-utca 41. sz. : : : Egy 8 HP. Robey lokomobil javításra szorul, egy 6 HP. Lemmick lokomobil üzemképes állapotban eladó BATORI MIHÁLY műszaki gépkereskedőnél, BUDAPEST, VIII., Népszínház-utca 37. szám. 8446

Azonnal vennék 100-200 holdas birtokot

urilakkal. Bányhid, Budapest, Ujpesti-rakpart 4., V/27. Telefon: 13-70. 8430

Mezőgazdasági és Ipari Gépkereskedelmi R.T.
Budapest, V., Balaton-utca 12.

Ajánlja: **kőjáraita, hengershékeit, Radial-szíjtait, hámozógépeit, felvonókat,** továbbá teljes malombereendezéseket. Üzemi meghajtógépekül: **nyersolaj-, szivógáz- és benzín-motorjait.** Mindezekre legelőnyösebb ajánlattal felszólításra készséggel szolgálunk. 8377

„ARBO” vértetűrtő-er a legjobb. Minden gazdának és kertésznek nélkülözhetetlen. Az 1889. évi 967. sz. földmiveltésügyi miniszteri rendelet értelmében a vértetű irtása mindenkire kötelező. Az „ARBO” irtószert megvédi az almát a vértetű ellen. Az „ARBO” a gyümölcstőbbermelés előérésében a leghatásosabb segítőszert. Gyártja: **BARACS és FILLENZ Budapest, VI. kerület, Gómb-utca 26. szám.** Szállítási feltételek utánvétellel vagy előzetes pénzbeküldéssel kg-ként hordóvetélnél 30 K, hordók külön felszámitásával, hordótartalom körülbelül 200 kg., vagy 5 kg-os postacsomagokban csomagként 180 korona 8376

Magyar Mezőgazdák Kereskedelmi Részvénytársasága
Budapest V., Merleg-u. 3.

Szállítunk **Perocid** permetezőanyagot. Használati utasításokat és felvilágosításokat levélben küldünk. Veszünk mindennemű gazdasági magvat. 8386

Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete
Budapest, V., Géza-utca 2. sz.

eggyaránt ad **jelzálogkölcsonöket.**

Kölesöneit a földbirtok fele értékéig 50 vagy 65 évi törlesztésre engedélyezi, olyképen, hogy az intézet a pontosan fizető adósnak a kölcsönt fel nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti.

Az intézet fennállása óta:

71711	
birtokosnak	359.404.850
adott összesen	korona kölcsönt

Széna préselt állapotban 10- és szarvasmarhaetetésre alkalmas, több ezer méterháza azonnali és folytatolagos szállításra

eladó,

ab vasútállomás **Nagykanizsa** (Déli vasut) vagonba rakva. A fizetés átvételkor vasuti súly szerint. Az áru vasut melletti raktárban tárol, bármikor megtekinthető és azonnal szállítható. Ajánlatokat küld: 8357

Bethelheim W. Sam. és Fiai, Nagykanizsa.

Ha akar eladni vagy venni, birtokot, szőlőt, bérházat, villát, családi házat, bármilyen ingatlant bárhol, **ha ingatlanára kölcsönt akar felvenni,** bizalommal forduljon s pártfogolja tisztviselőcsaládomat. 8410

PAZSITZKY ÁRPÁDNÉ ingatlanforgalmi irodája,
BUDAPEST, VI., Ó-utca 46., I. em. 2. : : : 0-togonál.

Parcellázások

jutányos és gyors keresztülvitelét szintén elvállalja az intézet, altruisztikus rendeltetésének megfelelően méltányos munkadíjért elvégzi a parcellázások teljes (mérnöki, telekkönyvi, jogi) lebonyolítását.

Felvilágosításokkal készségesen szolgál az intézet üzletszerzési és parcellázási osztálya. 8415

Különleges Építési és Faipari R.T.
Első magyar keltetőgép- és baromfi-tenyésztési eszközök gyára : : :
Budapest, VI., Rőpentü útca 62. sz.
Sürgönycim: Kültépl Budapest. TELEFON: 141-91, 4-23.

GYÁRT: Légfűtéses rendszerű keltetőgépeket, „Amerikai” (Cyphers, Compound Syst.), „Óváry” (1920. évi modell, kétfókos), „Hydro-Inkubatorok” 100-500 tojásig, „Óriási keltetőgépek”, központi melegvíz fűtéssel, System Candee, Newton (3000-10000 tojásig), „Óriási nevelőgépek” mindennemű tenyésztési eszközök.

Teljes baromfitenyésztépek tervezése és berendezése. Magyarországon egyedül legjobb és legrégibb cég e szakmában. A turini, milánói és lotti kiállításokon „Grand Prix”-vel kitüntetve. A Magyar Kir. József Műegyetem gépészeti állomásán és egyéb gazdasági iskolákban 90% eredmény. 8328

Cvakodjunk a silány osztrák gyártmányoktól!!

Dinnyemag,

Kifogástalan csiraképes, évek óta künöznek bizonyult következő fajtaiból kapható. **Sárgadinnyék:** 1. Achnebat. 2. Ananász, zöldhúsu. 3. Ananász, vöröshúsu. 4. Ananász Cantalup. 5. Annanapi korai. 6. Algieri Cantalup. 7. Bem tábornok. 8. Bomba, sárga. 9. Bomba, zöld. 10. Composité. 11. Lind Jemy. 12. Magyar Ananász. 13. Moscatelló. 14. Non plus ultra, zöld. 15. Non plus ultra, sárga. 16. Párisi prescott Cantalup. 17. Római Cantalup. 18. Tiszagyöngye. 19. Tiszagyöngye Cantalup. 20. Turkesztán, gömbölyű. 21. Turkesztán, rózsahúsu. 22. Turkesztán, sárgahúsu. 23. Turkesztán, Pósa-féle. 24. Turkesztán, zöldhúsu. **Görögdinnyék:** 25. Apafai. 26. Aranysárgahúsu. 27. Debreceni korai. 28. Fehérbélu. 29. Hajnalpir. 30. Halasi. 32. Hevesi. 33. Marsovszky. 33. Sámsoni.

Sárgadinnyemagból fajtanként:

40 szemes adag 5 fészeknek kétszeri vetésére 2.-K	
400	50
1.000	125
5.000	625
10.000	1250 (egy holdra való) 300.-

Görögdinnyemagból fajtanként:

40 szemes adag 5 fészeknek kétszeri vetésére 2.50 K	
400	50
1.000	125
5.000	625
10.000	1250 (egy holdra való) 400.-

Megrendeléseket elfogad is pontosan teljesít, a küldeményekhez nyomtatott termelési utasítást csatol s kívánatra árjegyzékkel szolgál. 8358

BIRÓ PÁL kertgazdasága, DEBRECEN.

GAZDASÁGI BESZERZŐ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT
BIBÓ KÁLMÁN
BUDAPEST, V., SZABADSÁG-TÉR 14. TELEFON: 107-23, 131-60.
Fiókok: EMBYING, SZILASBALHÁS, DEVEDSER.

Szállítok mindenféle **gazdasági eszközt és anyagot.** Termékek, mindenféle magvak, takarmány és élő-állatok vétele és eladása. 8220

Gőzekék,

ASTRA GÁZEKÉK, LAKÓKOSCIK, SODRONYKÖTELEK,
azonnal szállíthatók.

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPCYÁRÁNAK VEZÉRŐGNÖKSÉGE
BUDAPEST, VILMOS-CSÁSZÁR-UT 32.

LŐSZERSZÁM

IGÁS és JUKKER
nagy raktára,
bőrből és hevederből.
Ára 950-1150 K.-ig.

GÁL MIHÁLY szíjgyártó, Budapest, VI., Lázár-u. 16. (Operaház mögött)

Lőszerszámok javítását elvállalom.

Uj könyv- jegyzékünket

kívánatra ingyen meg-
küldjük. "Patria" r.-t.
könyvszűrtálya, Budapest
IX., Üllői-ut 25. szám.

AUTOMOBILFELSZERELÉSEK, SZEMÉLY- és TEHERAUTOMOBILOK

REIMAN-GARAGE,
BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 3.

680 kilogramm tözsű
buzaszem volt az ered-
mény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszámát, mely már egy közönséges dob-
kosárral el lett csépelve, szab. betétsínes géppel szakértő-bizottság előtt után-
csépelettünk. Pénzt, időt és munkát takarítanak meg
a STERN-féle
szabadalmazott **dobkosár-betétléccsel.**
Kérdőzködéskére ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást
Bárdos és Brachfeld, Budapest, VI. ker., Gyár-utca 5/A. sz.

BÉRSZÁNTÁST

aprilis közepétől
80 és 110 HP. CASE GŐZEKÉKKEL
HANN ARTHUR és TÁRSAI, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.
Sürgőnycim: CASE BUDAPEST.

Segítség a szénhiányon a maga nyomású szélturbina.

Helyettesítője a gőz-, benzin-, nyersolajmotoroknak. Használható
vizszivattyúzásra, gazdasági gépek meghajtására, villamosáram-
fejlesztésre, őrlésre, cséplésre stb. Szállítja:
HUNGÁR ISTVÁN malomépítő és gyárberendező vállalata, Budapest, VI., Izabella-u. 84.
Teljes malomberendezések, takarmánygyártótelepek, szárítótelepek stb.

MERÉNYI ÉS NECHAY

mezőgazdasági, ingatlanforgalmi és bízományi vállalata
Budapest, IX., Üllői-ut 11. II. em. 18.
Elvállalunk: földbirtokok, mindennemű mezőgazdasági termények, ugyiszintén
állatok és gazdasági felszerelések, valamint ingatlanok és háztelkek bízomány-
ban való eladását, vételét és közvetítését. Megbízható, pontos és valóban szak-
szerű elintézés. Díjaztatunk.
Merényi Elemér okl. geod. mérnök. Nechay Jenő nyug. százados.

Eredeti LANZ-féle nagyteljesítményű
KUKORICA- és CSUTKADARÁLOK
és **SZÁRTÉPŐGÉPEK** raktárról
szállíthatók
HAHN ARTHUR és TÁRSAI, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/K.

Fűkaszálók, aratógépek, szecskavágók, mor-
zsolók
valamint az összes mezőgazdasági gépek
raktárról
azonnal
szállíthatók
IDÉNES B. Betéti-Társaság
BUDAPEST, VI., Vilmos-császár-ut 61. szám. 8076

A SZILFAMAJORI (Fejér megye) GAZDASÁGBAN fajliszta,
borzderes, 1 1/2 éves
schwyzi TENYÉSZBIKÁK eladók.
Vasúttállomás, posta, iroda: Szilfamajor. Interurban tele-
fon: Szilfamajor 1.

Gazdasági szekereket

eisőrangú kivitelben, garantált 1200 kg. hord-
képességgel, raktárról azonnal szállít, valamint
garantált 2000 kg. hordképességre, áprilisi
szállítás mellett, előjegyzéseket elfogad: a

MAGYAR ORSZÁGOS BANK R.-T. ÁRUOSZTÁLYA
BUDAPEST, IV., MUZEUM-KÖRUT 41.

Telefon: IÓZSEF 70-21.

Sürgőny: CISTERNA.

Fejes Bertalan gépjáró és gazdaság-
berendező vállalat Székesfehérvár.
Szálít azonnal raktárról:
Eredeti Wichterle gyártmányú, 7 késes, csuklós szerkezettől
töltőgató testtel. Menetközben is
szabályozható sortávolság; szab.
mélység.
lók apákak, Fűkaszálók, aratógépeket.

ROSETH GYULA MAGKERESKEDÉSE

BUDAPEST, V., KATONA-JÓZSEF-UTCA 41.

Sürgőnycim:

ROZULA

AJÁNLOK legjutányosabb árban **Raffiaháncsot** és egyéb gazda-
mindenféle vetőmagyat, **sági cikket.**

Telefon:
83-06

"PÁTRIA" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. (Köztelek)